

JIHOČESKÁ UNIVERZITA ČESKÉ BUDĚJOVICE
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Bakalářská práce

České Budějovice
2009

Eva Šiklová

JIHOČESKÁ UNIVERZITA V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

KATEDRA PEDAGOGIKY A PSYCHOLOGIE

Filmový akční hrdina v životě předškolního dítěte
(Action film hero in a life of pre-school child)

bakalářská práce

České Budějovice

2009

Vedoucí bakalářské práce:
prof. Dr. Gabriel Švejda, CSc.

Vypracovala:
Eva Šiklová

Děkuji vedoucímu bakalářské práce, prof. Dr. Gabrielu Švejdovi, CSc., za rady, připomínky a metodické vedení práce.

Prohlašuji, že jsem předkládanou bakalářskou práci vypracovala zcela samostatně a veškerou literaturu jsem uvedla v seznamu použité a citované literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích v knihovně Pedagogické fakulty a zpřístupněna ke studijním účelům.

(vlastnoruční podpis)

ANOTACE

Práce je rozdělena do dvou částí – teoretické a praktické. Teoretická část má tři kapitoly. První kapitola se zabývá definicí, vývojem a účinky médií, blíže zkoumá televizi a film (jejich negativa i pozitiva). Druhá kapitola přibližuje předškolní dítě, některé teorie televizního vlivu a podmínky zvyšující riziko negativních účinků. Třetí kapitola je zaměřena na současnou televizní nabídku, akční filmy a akčního hrdinu.

V praktické části jsou uvedeny výsledky výzkumného šetření, které zjišťují názory rodičů, pedagogů a dětí na současného akčního hrdinu. Výsledkem je určitý návrh na řešení některých situací, které má na svědomí filmový akční hrdina.

Klíčová slova

Médium, televize, film, předškolní dítě, teorie televizního vlivu, zákon o televizním vysílání, televizní nabídka, akční film, akční hrdina.

Annotation

This thesis is divided into two parts – theoretic and practical. The theoretic part has three chapters. The first chapter puts mind to definition, evolution and effects of media, studies the television and film (their negatives and positives). The second chapter draws near pre-school child, some theories of TV influence and conditions increasing the risk of the negative effects. The third chapter is focused on the present TV offer, makes references to the Law on Broadcasting and some action films and heroes.

The practical part brings the results of the research that collected the parents, teachers and children views on the present action hero. In the end is an advice as a solution for some situations, which were caused by watching the action films.

Key words

Media, television – TV, film, pre-school child, theory of TV influence, Law on Broadcasting, TV offer, action film, action hero.

Obsah

ANOTACE.....	4
ÚVOD	6
TEORETICKÁ ČÁST	8
1. Média a předškolák	8
1.1. Média, jejich definice a vývoj.....	8
1.2. Účinky médií.....	9
1.3. Televize a film.....	10
1.4. Funkce televize.....	11
1.5. Několik výzkumů o televizi	12
1.6. Negativa a pozitiva televize	13
2. Předškolák a televize.....	15
2.1. Vývoj předškolního dítěte	15
2.2. Teorie televizního vlivu	16
2.3. Podmínky zvyšující riziko negativních účinků televize	18
3. Předškolák a akční hrdina	21
3.1. Zákon o televizním vysílání.....	21
3.2. Současná televizní nabídka pro děti.....	22
3.3. Můj pohled na současnou televizní nabídku pro děti.....	23
3.4. Akční film	25
3.5. Akční hrdina.....	26
PRAKTICKÁ ČÁST.....	29
1. Charakteristika výzkumného šetření.....	29
2. Cíle výzkumného šetření.....	29
3. Metodologie, časový harmonogram.....	30
4. Charakteristika výzkumných technik a výzkumného souboru.....	30
5. Vlastní šetření.....	31
5.1. Analýza informací získaných od předškolních pedagogů.....	31
5.2. Analýza informací získaných od rodičů předškolních dětí.....	37
5.3. Analýza informací získaných od předškolních dětí	42
5.4. Porovnání získaných výsledků.....	47
6. Výsledky výzkumného šetření	50
ZÁVĚR	55
SEZNAM POUŽITÉ A CITOVANÉ LITERATURY:	56
PŘÍLOHY	58

ÚVOD

Hlavním tématem této bakalářské práce je filmový akční hrdina. Mojí snahou je zjistit, čím a proč (a zda vůbec) je filmový akční hrdina důležitý pro předškolní děti, do jaké míry je ovlivňuje a zda ho děti samy vnímají spíše pozitivně nebo negativně. Zdrojem informací jsou jednak literární prameny (teoretická část) a jednak výsledky mého výzkumného šetření (praktická část).

Téma filmového akčního hrdiny jsem si vybrala z několika důvodů. Prvním důvodem je denní střetávání s „akčními hrdiny“ (pod maskou dětí z naší mateřské školy), které ne vždy končí „happy endem“. Dalším důvodem jsou nešťastní rodiče, kteří na jedné straně kamenují filmové násilí, ale ještě než stačí dopadnout poslední hozený kámen, odkládají své děti před televizní obrazovky, mnohdy nevědouc co z ní na ně „vybafne“.

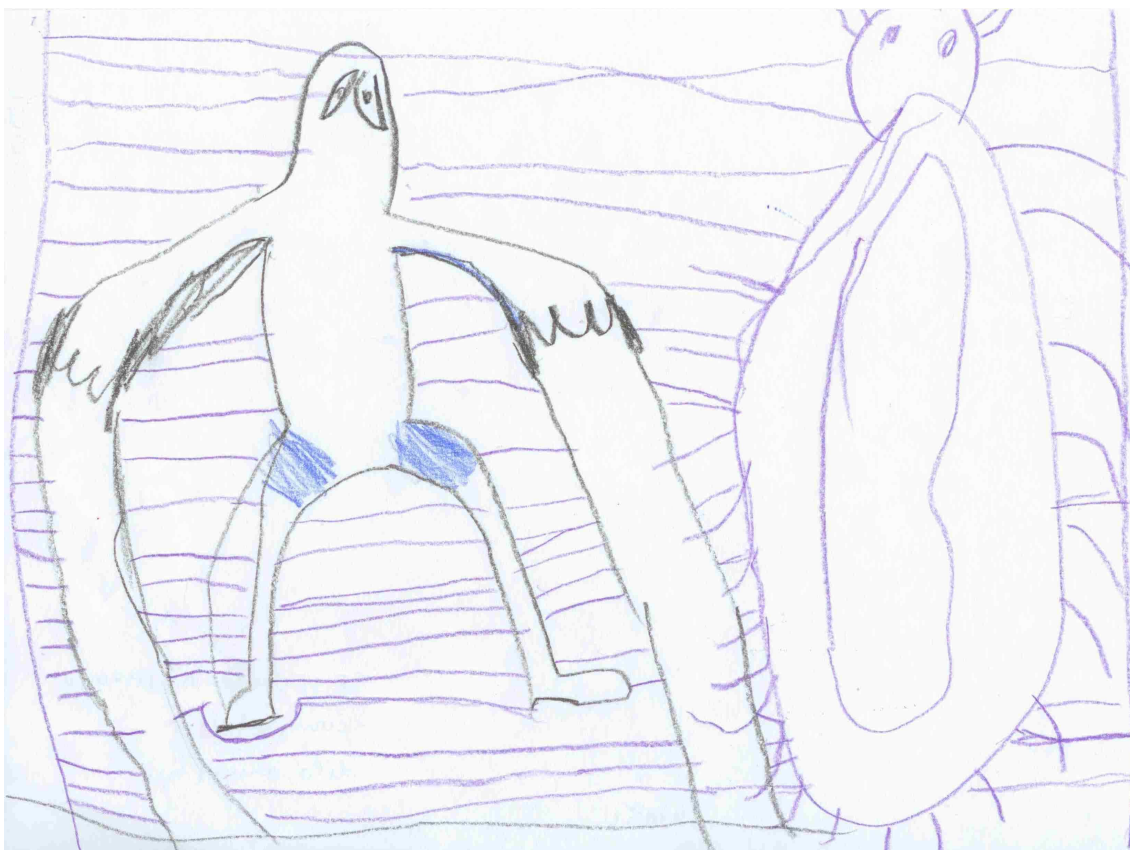
Postupem času se ukázalo, že dané téma je komplikované a obtížně ohraničitelné. Mé původní představy o jasné definici filmového akčního hrdiny vzaly rychle za své. Filmový akční hrdina je téma neposlušné, obtížně oddělitelné od „jiných hrdinů“ a zpravidla nepřesně definovatelné. A přesto každý tak nějak ví, kdo to vlastně akční hrdina je.

Dané téma jsem proto omezila na dnes populární akční hrdiny, kterými jsou bezpochyby Spiderman, Batman a podobní nadpřirození „mani“ a policisté v čele se Semirem Gerkanem, kteří při svých každodenních dobrodružstvích „akcí“ nešetří.

Práce je rozdělena do dvou částí – teoretické a praktické. Teoretická část má tři kapitoly. První kapitola se zabývá médii, jejich definicí a vývojem, přičemž se nejvíce dotýká televize a filmu, popisuje jejich hlavní funkce a některá negativa i pozitiva. V druhé kapitole si přiblížíme našeho cílového diváka – předškoláka, některé teorie mediálního vlivu a nakonec jmenuji důležité podmínky, při kterých se zvyšuje riziko negativních účinků. Ve třetí kapitole zmíním současnou filmovou a televizní nabídku, která je předškolákům určena nebo je pro ně alespoň snáze dostupná; dále se budu snažit charakterizovat současného filmového akčního hrdinu a akční filmy, které předškolní děti sledují a které promítají do svých každodenních her v mateřské škole.

V praktické části se na akčního hrdinu podíváme okem dětí, rodičů a pedagogů z mateřských škol. Výzkumné šetření nám odhalí některé názory a postoje dotazovaných k tématu televize, oblíbených filmů a populárních hrdinů. Nakonec připojím něco málo z mé praxe, kde se to akčními hrdiny a scénami jen hemží.

Výsledkem by měl být určitý návrh, jak předcházet nebo řešit některé situace mezi dětmi, které má na svědomí právě filmový akční hrdina.

Lukášek 5,10 let – Spiderman

TEORETICKÁ ČÁST

1. Média a předškolák

1.1. Média, jejich definice a vývoj

„*Médium je*“, jak říká slovník cizích slov, „1) *zprostředkující osoba při tzv. parapsychologických pokusech, spiritistických úkazech aj., např. osoba, která při tzv. vyvolávání duchů říká, co jí „duch“ sdělil (zpravidla však jde o projev duševní choroby, sugesci, ba i podvod; 2) zprostředkující prostředí, zprostředkující činitel, prostřednictví...*“ (2:436)

Použila jsem zde obě verze výkladu neboť se mi velice líbí a myslím si, že krásně vystihují jedno z dnešních největších masových médií – televizi. V obou případech se uvádí, že jde o nějakého zprostředkovatele a první verze ještě přidává, že jde o projev duševní choroby, což mi při sledování některých pořadů v televizi také tak připadá.

Pro další výklad slova médium sáhnu do knihy Josefa Musila „Elektronická média v informační společnosti“ a vypůjčím si ještě jednu definici, která vysvětluje lépe jeho význam: „*Termín médium se používá souhrnně jako označení technických prostředků a sociálních systémů sloužících hromadné komunikaci (tisk, rozhlas, televize, internet, film, video, nejrůznější zvukové záznamy, domácí kino, multimédia apod.). Rozumí se jím tedy jak technický prostředek, tak i příslušná instituce ...*“ (6:23)

„Slovník mediální komunikace“ vysvětluje slovo médium takto: „*...obecně je to to, co existuje uprostřed a vzájemně spojuje dvě nebo více stran.*“ (7:139)

Tímto jsem přiblížila význam slova médium a také okrajově zmínila některé druhy médií.

Petr Sak v knize „Člověk a vzdělání v informační společnosti“ popisuje vývoj médií čtyřmi etapami. V první etapě byla médiem především kresba (na cokoliv), později znaky a písmo – což je spjato s vývojem řeči.

V druhé etapě je důležitý vynález knihtisku a s ním se pojící psaní a tištění knih, do kterých bylo zaznamenáváno dosavadní lidské vědění. S postupným vědeckým a

technickým vývojem, vychází kromě knih, vychází také noviny a časopisy. V této etapě se stává důležitým činitelem gramotnost širších vrstev lidí.

Třetí etapa byla založena na objevu elektřiny a s ní souvisejících technologií (telegraf, telefon, dálnopis, film, rozhlas, televize, atd.).

Současná čtvrtá etapa médií ve společnosti souvisí především s počítači a internetem a s propojováním jednotlivých médií v technologie multimédií.

Z výše uvedeného můžeme usoudit, že média se vyvíjí velkou rychlostí, neustále se mění a stále více ovlivňují člověka i celou společnost. Petr Sak to prezentuje takto: *„Změny v oblasti informačních technologií realizované v posledních dvaceti letech jsou zásadnější a objemnější než změny v oblasti informačních médií za celou historii lidstva.“* (9:22)

V této souvislosti doplňuji, že do škol se zavádí tzv. mediální výchova, která by měla dětem tuto problematiku přibližovat, naučit je média znát, přiměřeně s nimi zacházet a využívat jejich pozitivní stránky.

1.2. Účinky médií

„Mediální účinky, jsou jednoduše řečeno, zamýšlené či nezamýšlené důsledky činnosti masových médií.“ (5:365)

Denis McQuail ve své knize „Úvod do teorie masové komunikace“ líčí vývoj výzkumu mediálních účinků a rozděluje ho na čtyři fáze:

První fáze sahá od počátku 20. století do 30. let 20. století. V této době se médiím přikládala moc utvářet mínění a přesvědčení, měnit životní návyky a aktivně ovlivňovat chování a to podle vůle těch, kdo mají média a jejich obsah pod kontrolou. Věřilo se tomu, že média jsou všemocná. Cílem této doby bylo povznesení médií nebo jejich využití k nějakému žádoucímu, společensky prospěšnému účelu.

Další epocha trvala do počátku 60. let. Vznikala řada studií o účincích různých typů obsahů médií. Výzkumy se měnily a vyvíjely, především jejich metody a podkladový materiál, ale i celá povaha výzkumů. Teorie přicházela s novými druhy proměnných, které by měly být brány v úvahu (působení sociálního prostředí, psychologické hledisko jedince, typy motivace vedoucí ke sledování média, apod.) Tato fáze výzkumu končí tím, že se médiím začala připisovat médiím mnohem menší schopnost vyvolávat

plánované i mimovolné účinky. Nebylo však ani potvrzeno, že média jsou zcela bez účinků.

Třetí fázi ovlivňuje především masový příchod televize. Pozornost je obrácena k dlouhodobé změně, k poznávacím procesům a k spolupůsobícím proměnným (motivace příjemce, kolektivní fenomén, názorové klima, víra, ideologie, kulturní vzorce, atd.). Tuto fázi lze ukončit heslem té doby, tj „Návratem k teorii mocných masových médií“.

Čtvrtou fázi McQuail nazývá „Dohodnutý vliv médií“. Tento přístup počítá jak s mocí médií, tak i s mocí publika při výběru. Znamená to, že média předvídatelným a typickým způsobem „konstruují“ obraz reality a je na příjemci, jak si s tím poradí – jak si sám pro sebe „zkonstruuje“ vlastní pohled na realitu nabízenou médii.

1.3. Televize a film

Přiblížili jsme si význam slova médium, jeho vývoj v lidské společnosti, čtyři etapy vývoje médií a účinky masových médií. Pro mou další práci jsou důležitá především dvě média – film a televize, která nyní stručně představím.

Film vznikl na konci devatenáctého století jako nová podoba „zábavného průmyslu“ a byl využíván k propagandě celospolečenských zájmů. Již svou technickou podstatou je ideální pro zachycení jakékoliv akce. Toho hned na počátku využili bratři Lumiérové a ohromili pařížské publikum svým „Příjezdem vlaku“. Spojení techniky a akce se od té doby stalo určujícím znamením filmu.

Vzniklo také několik škol filmového umění a v neposlední řadě i sociální dokument, který klade důraz na menšinové vidění světa a silně zdůrazňuje požadavek realismu.

Dvěma rozhodujícími okamžiky dějin filmu jsou příchod televize a „amerikanizace“ filmového průmyslu. Příchodem televize se stal film závislým na jejím vysílání a je závislý i na jiných médiích – video, DVD, satelit apod. Označením „amerikanizace“ je míněn masový příval amerických filmů do celého světa a jejich upřednostňování většinou diváků, čímž se stávají komerční záležitostí a nikoliv filmovým uměním.

Pro potřebu této práce není ani tak důležité, jak a kde je film vysílán, ale spíše pro koho je určen, komu je dostupný a jaký má obsah.

Televize je mladším médiem, vyvinutá především pro vysílání a přijímání a v podstatě bez definování přenášeného obsahu, proto si musela vypůjčit obsahy od již existujících médií – film, hudba, zprávy, sport, apod. Televize se začíná masově šířit od čtyřicátých let dvacátého století v USA a od let padesátých i v Evropě. U nás bylo v roce 1954 prohlášeno televizní vysílání za pravidelné. Televizní vysílání se šíří signálem, který je přijímán konečným adresátem – divákem. Nás bude nejvíce zajímat divák – předškolák, jeho výběr pořadů a čas strávený u televizní obrazovky.

I když nejsou zmíněná média totožná, nebudu nadále v textu oddělována, neboť pro tuto práci to není podstatné. Je důležité kdo tyto média sleduje, v našem případě předškolní dítě, co si vybírá (jaký film), co je pro něj určeno nebo co mu je dostupné (obsah vysílání), kolik času stráví jeho sledováním a jaký to na něj má vliv.

1.4. Funkce televize

Josef Musil v knize „Elektronická média v informační společnosti“ uvádí tři hlavní funkce televize. Je to především funkce baviče. Každý si však v televizním vysílání hledá jinou formu zábavy. Někdo vyhledává určité pořady a filmy, které ho opravdu zajímají, jiní si televizi pouští jako kulisu při domácích pracích a další ji zapínají, vlastně ani neví proč a sledují vše co vysílání nabízí.

Druhou funkcí televize je předávání informací. Ty by měly být objektivní, to znamená, že by každý divák měl lehce rozlišit fakta od názorů. Tato funkce zahrnuje především zprávy, komentáře a aktuality.

Jako třetí funkci uvádí autor komerční vysílání do něhož se řadí reklama. Jejím cílem je dosáhnout přesně definovaného chování nejčastěji v oblasti nákupu a spotřeby. Patří sem i politická reklama nebo-li propaganda.

Jako další vedlejší funkce televize lze uvést například výchovu publika, vzdělávání a různé sociální a politické působení, které mnohdy spadá do informační funkce.

Problémem současnosti je časté prolínání funkcí a jejich nejasnost. Leckdy je těžké jejich rozlišení. Nejednou se pod hlavičkou zábavného pořadu najde spousta reklam a prázdných informací. Také pod maskou vzdělávacího pořadu se může ukrývat bezduchá zábava, což je zapříčiněno nevhodným názvem či nesprávným popisem obsahu pořadu nebo filmu.

1.5. Několik výzkumů o televizi

V této kapitole je uvedeno několik výzkumů, které jistým způsobem souvisejí s televizí. V knize „Člověk a vzdělání v informační společnosti“ jsou uvedeny výzkumy z roku 2005. Výzkum s názvem „Komputerizace společnosti, vzdělávání a životní styl“, který obsahoval soubor 1818 respondentů starších 15 let, se zabýval mimo jiné i vlastnictvím a využíváním médií. Podle tohoto výzkumu uvádí 87% dotazovaných, že vlastní a využívají televizi, 11% respondentů televizi nevládní, ale může ji používat a 2% z nich televizi nevládní a nevyužívají.

Dále se výzkum zabýval trávením volného času, kde na 1. místě skončilo právě sledování televize. 2. místo obsadilo povídání si s přáteli a na 3. místě se objevila práce s počítačem. Pro zajímavost ještě uvádím, že na 12. místě skončila četba knih a až na 24. místě hraní si s vlastními dětmi.

Další výzkum také z roku 2005, s názvem „Časové rozpočty české populace“, kterého se zúčastnilo 754 dotazovaných starších 15 let, uvádí též časové intervaly sledovanosti televize. Zde se dozvídáme, že televizi sleduje 98% populace, z toho 13% sleduje televizi 1 – 5 hodin týdně a 4% sledují televizi více než 41 hodin týdně, přičemž nejvyšší sledovanost představuje doba od 20:00 do 21:30 hodin v neděli a nejnižší je v pátek.

Podle Adama Suchého stráví české dítě před televizní obrazovkou 3,5 a více hodin denně (na základě jeho výzkumu o sledovacích návycích dětí). V knize „Mediální zlo“ uvádí i jiné výzkumy, které jeho zjištění podporují.

V práci Parlamentního institutu č. 5.098 s názvem „Nabídka a sledovanost masmédií u dětí a mládeže“ byla dotazována motivace ke sledování televizních programů. Na prvních místech se objevila možnost pobavit se, získání informací o dění ve světě a v ČR, odreagování se a odpočinek. V oblíbenosti televizních pořadů kralovaly na prvních místech všeobecně filmy, konkrétně české filmy, americké filmy, evropské filmy, umělecké filmy a akční filmy.

1.6. Negativa a pozitiva televize

Na toto téma bylo napsáno nespočet publikací a provedeno mnoho výzkumů. Někteří zastávají názor pozitivního působení televize, jiní naopak. Až na několik výjimek, se však většina odborníků shoduje, že televize může působit jak negativně, tak i pozitivně. Výjimkou je například filozof Václav Bělohradský, který říká že: *„obava z negativního vlivu televize na děti je jen ideologickým manévrem, který zakrývá důležitější problémy“*. (10:16)

K tomuto názoru se přiklání i jazykovědec Otakar Šoltýs, který tvrdí, že *„potřeba zobrazovat násilí je přítomna v celých lidských dějinách“*. (10:16)

Dalšími zastánci tohoto mínění jsou Bohuslav Blažek, který hovoří o „drastickém zjednodušování problematiky“ v neprospěch médií a Jan Jiráček, který vystupuje na obranu médií, avšak oba dva již připouštějí jejich případné negativní působení za určitých okolností.

Na druhé straně názorového pólu stojí například Jerry Mander, který již názvem své knihy *„Čtyři důvody pro zrušení televize“* vyjadřuje svůj postoj k tomuto tématu. Zde jsou stručně popsány jeho čtyři důvody:

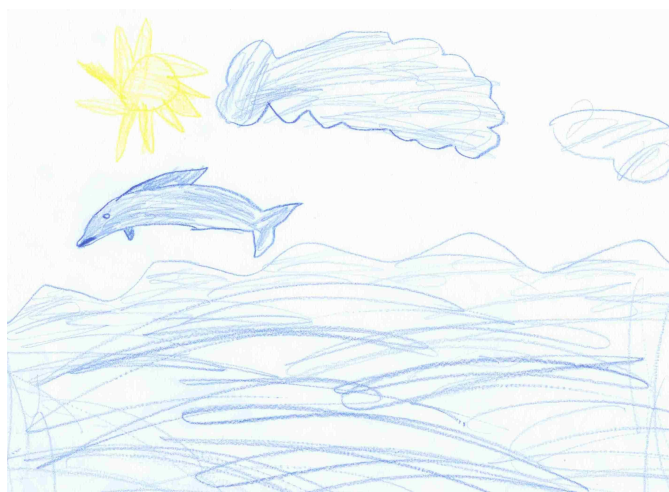
Důvod číslo jedna je televize jako „Zprostředkovatel zkušeností“, což vede k přímému přerušování kontaktu s planetou a navozuje umělé životní prostředí. Druhý důvod nazývá „Kolonizací zkušeností“, to znamená, že jsou lidské bytosti přetvářeny několika vlivnými lidmi, kteří ovládají média, k jejich obrazu umělého světa, s čímž se pojí i umělé vytváření hodnot (reklama). Třetí důvod se týká vlivu televize na zdraví člověka a jeho nepoškozený psychický vývoj. „Zákonitě deformace“ televize jsou čtvrtým důvodem pro její zrušení, a v podstatě to znamená omezenost technických faktorů televizního vysílání a tím způsobená obsahová omezenost, zkreslenost a deformace informací.

Další, kdo přičítá televizi většinou negativní působení, je Pavel Říčan. Ve své knize *Krotíme obrazovku s podtitulem Jak vést děti k rozumnému užívání médií*, popisuje negativní působení televize na děti a radí co s tím dělat. V závěru přiznává, že usměrňováním a omezováním televize dochází k sociální izolaci, kterou je ovšem třeba kompenzovat *„...hodnotnějším rodinným životem a zapojením rodiny do odpovídajícího širšího společenství lidí, kteří se – v pozitivním smyslu – odlišují od průměru.“* (8:62)

V následující tabulce uvádím několik vybraných negativních i pozitivních aspektů televize. (Některá mohou být sporná a někdo jiný může v uvedených pozitivěch vidět spíše negativa, zde jde o věc názoru.)

Negativa TV	Pozitiva TV
pasivita	zpřístupnění kultury širším vrstvám
vytváření pseudoreality	bezprostřednost poznávání
povrchnost obsahu	aktuálnost
zobrazování násilí, pornografie	informovanost, informační propojenost
sklon k negativismu	nabídka vzdělávacích pořadů
špatné soustředění	odreagování

Podle mého názoru má televize více stránek negativních, avšak nelze pominout ani ty pozitivní. Proto je důležité znát obě hlediska. Ty pozitivní bychom mohli využívat při práci s dětmi (vzdělávací programy, poznávání, informovanost) a zároveň poukázat na negativa a vysvětlovat, v čem tkví jejich nebezpečí (časté vysedávání u televize nepůsobí dobře na zdraví člověka a navíc nás ochuzuje o přímé poznávání světa).

Ondra 4,9 let – Film o delfínech

2. Předškolák a televize

2.1. Vývoj předškolního dítěte

V této kapitole se na předškoláka podíváme z hlediska vývojové psychologie. Předškolní období trvá od 3 přibližně do 6 let. V této etapě není důležitý jen fyzický věk, ale také sociální vyzrálost, která se pojí s nástupem do školy. Charakteristickým znakem této doby je postupné uvolňování vázanosti na rodinu a uplatňování se vrstevnické skupině. Dítě rozvíjí cílenou aktivitu, osvojuje si běžné normy chování, znalost obsahu rolí a přijatelnou úroveň komunikace. Dětské myšlení je však v této fázi ještě prelogické a egocentrické.

Poznávání se v tomto věku projevuje především v zaměřenosti na nejbližší svět a pravidla, která v něm platí. Marie Vágnerová vyjadřuje toto myšlení v několika bodech:

1. Egocentrismus – ulpívání na subjektivním pohledu a zkreslování na základě subjektivních preferencí, v důsledku čehož dochází k nepřesnostem v poznávání.
2. Fenomenismus – důraz na určitou podobu světa. Dítě je fixováno na nějaký obraz reality, který není schopno ve svých úvahách opustit.
3. Magičnost – tendence pomáhat si při interpretaci reálného světa světem fantazie a tak jeho poznání zkreslovat. Předškolní děti nečiní velký rozdíl mezi skutečností a fantazií.
4. Absolutismus – přesvědčení, že každé poznání musí být definitivní a mít jednoznačnou platnost, což je spojeno s potřebou jistoty.

„Předškolní dítě vyjadřuje svůj názor na svět v kresbě, vyprávění nebo ve hře, ...Skutečnost je zde zjednodušená, srozumitelná i méně ohrožující.“ (11:109)

Pro předškolní dítě je kresba projevem zobrazení reality, tak jak ji dítě samo chápe. Kresba se samozřejmě vyvíjí, ale již v tomto období je možno ji chápat jako symbolické zobrazení skutečnosti. Dítě kreslí to, co o objektu ví, ne to co skutečně vidí. Důležitá je úroveň schopností a dovedností a v neposlední řadě i emoční stav.

Hra a vyprávění je další důležitou interpretací reality a dětského postoje ke světu. Hry jsou založeny na napodobování toho, co dítě vidí ve svém okolí. Do her dítě vkládá svá

přání, potřeby a problémy, které si alespoň symbolicky plní nebo je řeší. Dítě si znovu může přehrát situaci, které nerozumělo a na úrovni hry hledat přijatelná řešení.

Podobné znaky má i pohádkový svět – je zjednodušený. Pohádkové bytosti jsou buď dobré, nebo zlé, pohádka má dobrý konec a zlo je potrestáno – vše funguje podle jasného řádu, který se nemění a kterému dítě rozumí.

V socializačním procesu tohoto věku, jsou důležité normy chování. Morální uvažování se vyvíjí v závislosti na celkovém vývoji dítěte a na jeho zkušenostech. V tomto období přijme dítě jakékoliv normy chování, o jejichž kvalitě neuvažuje, nemá na ně vlastní názor a automaticky považuje za správné to, co určí autorita (rodiče, učitel). Morálka tohoto stádia je závislá na názorech a chování dospělých, se kterými se dítě identifikuje. V této oblasti jde také o rozvoj prosociálního chování, který je spojen s dosažením určité úrovně empatie a také se schopností ovládat agresivitu a své vlastní aktuální potřeby. Hlavním předpokladem pro rozvoj prosociálního chování je uspokojení dětské potřeby jistoty a bezpečí. *„Děti, které se cítí nejisté a ohrožené, snadněji reagují asociálně.“* (11:123).

Dalším činitelem v osvojování prosociálního chování je sociální učení nápodobou, na základě identifikace, ale i pomocí vysvětlování a podmiňování. Nemá-li dítě vhodný vzor, nelze očekávat, že by se mohlo chovat žádoucím způsobem (často totiž neví, jaké chování žádoucí je). Pokud se dítě chová nežádoucím způsobem, je třeba ho na to upozornit a nejlépe vlastním příkladem prezentovat očekávané a žádoucí chování.

2.2. Teorie televizního vlivu

Často diskutovaným problémem je doba, kterou děti tráví před televizním přístrojem. Pavel Říčan v knize „Krotíme obrazovku“ nabádá rodiče, aby svým dětem odměřovali čas strávený před obrazovkou. *„Batolatům do tří let úplně stačí každodenní večerníček, předškolákům nějaká ta pohádka navíc a samozřejmě snímky z přírody.“* (8:42)

Pro dospělé doporučuje nejvýše pět hodin týdně u televizní obrazovky a dodává, že *„... deset hodin je při dobrém výběru dávka pro dospělého snad ještě rozumná, patnáct hodin je z hlediska duševního zdraví maximum, které má smysl překročit jen v době nemoci nebo za jiných výjimečných okolností.“* (8:42)

S výše uvedeným, však nesouhlasí Jan Jirák, který tvrdí, že čas strávený před televizní obrazovkou je jen povrchním ukazatelem v případném negativním vlivu na děti.

Dalším často diskutovaným vlivem televize je účinek násilných a agresivních pořadů na děti. Toto téma řešilo a řeší spousta odborníků, kteří se svými výzkumy snaží vlastní názory obhájit. Problémem těchto výzkumů je jejich krátkodobé trvání. Zrodila se z nich ovšem spousta zajímavých teorií, se kterými se někteří odborníci ztotožňují. Následující teorie uvádí Adam Suchý v knize „Mediální zlo“.

1) Teorie sociálního učení (zastánci jsou A. Bandura, P. Říčan)

- opírá se o předpoklad, že agrese je naučená. Televize poskytuje konkrétní podobu agrese, což je vzor hodný k napodobení, který dětský divák převezme, zejména ztotožňuje-li se s představitelem agresivního chování.

2) Katarzní teze (zastáncem je S. Feshback, J. Jirák, B. Blažek)

- tvrdí, že sledováním televizního násilí ubývá odhodlání dítěte projevit vlastní agresi (agrese je vybíjena fantazijně). Vystupňováním této teze je inhibiční teze, která uvádí, že pozorování násilí způsobuje přímý strach z agrese a tím ji tlumí.

3) Habitualizační teze (snížení normativního hodnocení násilí návykem)

- podstatou je, že opakované vystavení vizuálnímu násilí vede k „z necitlivění“, kdy je násilí vnímáno jako běžné a všední chování a dítě je vlivem tohoto „z necitlivění“ tolerantnější vůči agresi.

4) Stimulační teze

- znamená, že sledováním násilí stoupá i odhodlanost k agresivitě.

5) Teorie preference násilí

- příklání se k názoru, že agresivní jedinec preferuje násilné programy. Tato teorie sice neodpovídá na otázku zda má televizní násilí nějaký vliv na děti, ale otvírá se otázka jiná, zda má televize tendenci spíše posilovat nebo měnit dětské chování.

Byly provedeny i dlouhodobé studie televizního vlivu na děti. A. Suchý uvádí například výzkum z roku 1972, kdy byly deset let studovány návyky dětí, týkající se sledování televize. Výzkumu bylo podrobena 800 dětí ve věku 8 – 9 let. Výsledkem bylo zjištění, že čím víc děti sledovaly televizní programy obsahující násilí, tím agresivnější byly v devatenácti letech. Ale ani tato studie nebyla pro odborníky dostatečně přesvědčivá.

Dalším zajímavým výzkumem je studie Mojmíra Svobody, který monitoroval všechny pořady ČT pro děti a mládež po dobu čtrnácti dnů. Pořady byly rozdělené do různých kategorií: např. hrané – animované, podle věkové kategorie, podle země vzniku, podle typu agrese (brachiální /tělesný útok/ – verbální /slovní útok/, přímá – nepřímá, hostilní /zlobná/ – obranná) a také podle motivace agresivního jednání.

Pro mě byla nejzajímavější následná zjištění:

- Častěji byla zastoupena brachiální agrese, čili tělesné útoky s napadáním druhých a naprosto převládal hostilní typ násilí, kde byla zobrazována krutost a nenávisť s cílem někomu ublížit.
- Závažným paradoxem bylo zjištění, že nejvíce násilí se vyskytovalo v pořadech pro nejmenší děti, sice v jemnější podobě (honičky, rvačky, nadávky, výhružky), ale ve značné míře.
- Dalším podstatným zjištěním byla tendence násilí zlehčovat, zesměšňovat a podceňovat, kdy nebyl nad obětí projevem soucit nebo byl jedinec v situaci, kdy by normální smrtelník nepřežil, zase zdrav a v „pohodě odkrácel“.

Výše zmíněné výzkumy a teorie přináší spousty zajímavých, ale hlavně závažných zjištění. Osobně se přikláním k teorii sociálního učení a současně i k teorii habitualizace, avšak důležité podle mě je, působení dalších podmínek, které zmíním v následující kapitole.

2.3. Podmínky zvyšující riziko negativních účinků televize

Adam Suchý v této souvislosti definuje tzv. rizikovou diváckou skupinu. „... je mladší dvanácti let, sleduje televizi tři a více hodin denně, mezi jeho oblíbené pořady patří akční, násilné a hororové filmy, které zobrazují především nebezpečné televizní násilí (tedy samoúčelné, begatelizující, legitimizované jako sebeobrana či běžná strategie chování, vytržené z kontextu), nežije v uspořádaném sociálním prostředí a je vybaven silnější dispozicí k agresivnímu chování. Tuto skupinu není možno omezit pouze na mužské pohlaví.“ (10:66)

S tímto vymezením plně souhlasím. Pro upřesnění a doplnění ještě srovnám „rizikového diváka“ s výše uvedeným vývojem předškolního dítěte a stanovím tak podmínky, které zvyšují riziko negativních účinků televize.

Ve vývojové psychologii je uvedeno, že předškolák se učí poznávat především zaměřením na nejbližší svět. Pokud se tímto „nejbližším světem“ stává dítěti televizní obrazovka, bude poznávat pouze to, co mu ona nabízí (ať negativní nebo pozitivní obsah). Co je ovšem nejdůležitější, bude ochuzeno o prožitkové učení, neboť zapojen zůstane pouze zrak a sluch a ostatní smysly se vyvíjet ani cvičit nebudou. Tím je ohrožen především vývoj řeči (i celkové komunikace), délka pozornosti a soustředění. To je podmínka první – časové hledisko sledovanosti televize.

Další podmínka je ve výběru toho, co bude náš divák – předškolák sledovat. Pohádky, které jsou mu určeny, nabízejí jednoduchý svět, který má svůj řád a kde je vše jak má být – to dítě v tomto věku očekává (vzpomeňme na absolutismus, jenž je spojen s potřebou jistoty, bezpečí a řádu). Pokud však náš předškolák bude sledovat převážně filmy (nebo i některé „moderní pohádky“), kde se černá jeví jako bílá a zachránce světa se nevysvětlitelným způsobem mění spíše v „kazisvěta“, moc jistoty tím nenabude.

U výběru filmu ještě zůstaneme a vrátíme se k teorii sociálního učení. Někteří filmoví hrdinové se stávají vzorem pro své fanoušky – předškoláky. Pokud děti mají ve svém nejbližším okolí vzory, které jsou dobrým příkladem, jeden „filmový kazisvět“ pro ně jistě nic neznamená. Nicméně pokud se s pozitivními příklady ve svém nejbližším okolí moc neseťkávají a televizní idol je navíc v asociálním chování „odborníkem“, netuší co je správné a co se od nich vlastně očekává. Proto se chovají způsobem, který nejčastěji vidí u svého idolu. Tak vzniká další podmínka a tou je sociální prostředí, ve kterém dítě žije.

Výběr vzoru je spojen i s vývojem morálního uvažování, neboť to závisí na jeho zkušenostech a příkladech z nejbližšího okolí (dítě automaticky přijímá normu chování určenou názory a chováním autority nebo vzoru).

Předškolní dítě se učí nejen nápodobou, ale také podmiňováním. V běžném životě to znamená, že rodiče posilují správné chování dítěte pozitivním hodnocením a ono se pak snaže tomuto chování učí. Je-li posilováno asociální chování (i když ne přímo u dítěte, ale u jeho vzoru), může dítě považovat toto chování za běžnou normu (např. hrdina, aby získal nějaký předmět, „ztluče“ bezpočet nevinných lidí, rozbije spoustu cizího majetku, čímž onen předmět získá a navíc třeba ještě přízeň nějaké atraktivní osoby). Zde ovšem platí další podmínka, kterou je četnost a zlehčování násilí. Pokud lidé ve filmu „padají jako mouchy“ nikdo se o ně víc nestará, nikdo neuroní ani slzu nebo dokonce dělá nad mrtvou objetí vtípký, což se děje často, považují děti takové chování za běžné a nepokládají si další otázky: „Kdo to asi byl? Byl to něčí tatínek? Bolelo ho to? ...“ A

tak se dítě může stát místo prosociální bytostí s empatickým chováním, tvorem deprivantským se sklonem k egoismu a agresivitě.

Stručně řečeno – je důležité, jaký bude:

- čas strávený dítětem u televize
- předškolákův výběr televizního pořadu
- sociální prostředí, ve kterém dítě žije
- výběr vzoru
- četnost a zlehčování násilí vysílaného směrem k dítěti

Nikolka 6,5 let – Barbie a ponny

3. Předškolák a akční hrdina

3.1. Zákon o televizním vysílání

Nejdříve se v této kapitole zmíním o několika důležitých zákonech souvisejících s televizním vysíláním, týkajících se práv a povinností provozovatele.

V současné době je televizní vysílání u nás řízeno Zákonem o televizním a rozhlasovém vysílání č. 231/2001 Sb. Obsah programů blíže upravuje § 31, kde se uvádí, že:

- Provozovatel má právo vysílat programy svobodně a nezávisle.
- Provozovatel je povinen dbát zásady objektivnosti a vyváženosti.
- Provozovatel je povinen sestavovat programovou skladbu tak, aby ve svém vysílání poskytoval vyváženou nabídku pro všechny, se zřetelem na jejich věk, pohlaví, víru, náboženství, atd.

Co se týká skladby programů, tu blíže specifikuje § 32, kde se uvádí:

- Provozovatel nese odpovědnost za skladbu programů a jejich obsah.
- Provozovatel má povinnost nezařazovat v době od 6:00 do 22:00 hod. pořady a upoutávky, které by mohly ohrozit fyzický, psychický a mravní vývoj dětí a mladistvých.
- Provozovatel má povinnost zajistit, aby pořadu bezprostředně předcházelo slovní upozornění na nevhodnost pořadu pro děti a mladistvé a aby pořad byl označen obrazovým symbolem upozorňujícím na jeho nevhodnost pro děti a mladistvé po celou dobu jeho vysílání.

A kdo to vlastně je provozovatel televizního vysílání? To je ten, kdo řídí vysílání na základě zvláštního právního předpisu a získá k tomu licenci. Ta se uděluje na dobu určitou a pokud je dodržován zákon, lze ji prodloužit. Provozovatelem může být státní i soukromý sektor. Vysíláno může být celoplošně (toto vysílání přijímá alespoň 70% obyvatel ČR) nebo regionálně (stanoveno pro určitou oblast).

Podle zákona č. 231/2001 Sb. je také zřizována Rada pro rozhlasové a televizní vysílání, která dohlíží na zachování a rozvoj rozmanitosti programové nabídky a informací, dbá na obsahovou nezávislost, dále vydává, mění a ruší licence, dohlíží na dodržování právních předpisů, ukládá sankce apod. Také spolupracuje s televizními diváky a prověřuje jejich stížnosti.

V případě, že dojde k porušení zákona, je prvním sankčním krokem upozornění (provozovatel dostane na vědomí sdělení, že se dopustil chyby). Dopustí-li se opakovaně tohoto prohřešku, následuje finanční sankce. Pokuta může být stanovena ve výši od pěti tisíc do dvou milionů korun.

Dalším důležitým zákonem je zákon č. 273/1993 Sb., kde §4 uvádí hranice přístupnosti.

- Audiovizuální dílo, jehož obsah může ohrozit tělesný, duševní nebo mravní vývoj dětí, musí být před jeho zveřejněním označeno hranicí přístupnosti dosažením věku 15 nebo 18 let.
- Výrobce je povinen sdělit tuto hranici přístupnosti distributorovi, včetně stručného vyjádření důvodů omezení přístupnosti.
- Šířitel audiovizuálního díla je povinen zajistit zveřejnění stanovené hranice přístupnosti výrobcem nebo distributorem a při vysílání audiovizuálního představení zajistit vyloučení osob, kterých se to týká.
- Provozovatel prodejny nebo půjčovny nesmí prodat nebo pronajmout audiovizuální dílo s omezenou přístupností osobám mladším, než připouští omezení přístupnosti.

3.2. Současná televizní nabídka pro děti

V úvodu zmíním, že Česká republika má tři hlavní televizní stanice, jsou to – Česká televize (ČT), Nova a Prima. Dále je možné přijímat některá satelitní vysílání. Přímo pro děti vysílají v českém znění čtyři satelitní televize – Jetix, Minimax, Jim Jam a Bebe TV (ta je určena pro ty nejmenší). Zajímavostí je, že zmíněné „dětské televize“ vysílají celých 24 hodin denně. Děti mají tedy možnost neomezeně sledovat pořady pro ně určené ve dne i v noci a ještě si mohou vybírat!

Naše české televize vysílají také 24 hodin denně, ale ne všechny pořady jsou dětem určeny. Zde už si musíme pořady pro děti sami najít a vybrat. Většina tištěných televizních programů doporučuje ty, které jsou pro ně vhodné a uvádí tzv. tipy pro děti. (Ne vždy je ovšem tento tip opravdu vhodný pro děti! V jednom časopise je například takto označen kreslený seriál Simpsonovi.)

Co tedy nabízejí české televize dětem? ČT pro ně pravidelně vysílá následující pořady: Večerníček, Kouzelná školka, Zpívanky, Hřiště 7 a nedělní odpolední pohádky. „Veřejnoprávní televize (ČT) zařazuje poměrně vysoké procento vlastní původní produkce (pohádky, soutěže, vzdělávací pořady nejrůznějšího typu a zaměření) vedle pořadů převzatých a značný počet pořadů kontaktních, a to pro různé věkové skupiny. Pro veřejnoprávní televizi je příznačná snaha o koncepci dětského vysílání korespondující s vývojem dětské psychiky, postupného vzdělávání školního i mimoškolního a s jednotlivými etapami psychického, citového i tělesného zrání a socializace.“ (2)

Nova a Prima pro děti pravidelně nevysílají. V jejich programech jsou jim určeny především pohádky, které jsou zařazovány v různé dny a v odlišných vysílacích časech. „Soukromé televize (Nova a Prima) zařazují do vysílání téměř výhradně pořady převzaté, a to zábavní, tedy především kreslené a hrané seriály americké provenience. Výjimečně se objevují kontaktní pořady ...“ (2)

V úvodu třetí kapitoly byla připomenuta povinnost televize označit nevhodné pořady a nevysílat je v odpoledním čase, kdy je pravděpodobné, že u obrazovek budou přítomny děti. U nás se programy, které nejsou vhodné pro děti a mládež, označují grafickým symbolem během vysílání (Nova označuje tyto pořady půlměsíčkem, ČT a Prima křížkem). Často je takto automaticky označeno večerní vysílání. Odpolední vysílání, kdy se to nevhodnými pořady pro děti jen hemží, není značení zobrazováno vůbec.

U sousedů na Slovensku mají systém označování mnohem důmyslnější. Na obrazovce se během celého dne objevuje smajlík, který je podle věkových kategorií barevně odlišený a kvůli majitelům černobílých televizí ještě doplněn číslicí, od kolika let je pořad dětem přístupný.

3.3. Můj pohled na současnou televizní nabídku pro děti

Na problematiku vysílaných pořadů pro děti můžeme nahlížet ze dvou pohledů.

- 1) Pořady vyrobené a přímo určené dětskému divákovi.
- 2) Pořady dostupné dětskému divákovi (jedná se o vysílací dobu, kdy je pravděpodobné, že mezi diváky bude přítomno vysoké procento dětí, avšak vysílaný pořad není přímo určen dětem a často je pro něj i nevhodný).

Pokud otevřu některý televizní program a budu sledovat pouze nabídku zmíněných českých televizí, „bafne“ na mě spousta na první pohled rozmanitých názvů. Na druhý pohled se již o rozmanitosti moc hovořit nedá. Převažují především americké krimiseriály, americké akční seriály a filmy občas proložené americkým komediálním seriálem nebo německým detektivním filmem. Světlou výjimku tvoří programy na ČT, i když i tam se občas nějaký ten americký seriál najde.

Zarážející je, že spousta těchto amerických akčních a krimi seriálů se vysílá v čase, kdy je pravděpodobné, že před televizi usedne divák – předškolák. A tak dnes není překvapivé, že předškolní děti znají vyšetřovací metody kriminálky Miami, které praktikují na svých kamarádech druhý den ve školce (zatím naštěstí bez závěrečné pitvy). Rozbitá auta ve školce jsou ukázkou předchozího vysílání Kobry 11, kdy děti testují, jestli budou také tak „krásně vybuchávat“ jako ve filmu. A v neposlední řadě je školka poseta mrtvými těly, která byla zastřelena Spidermanem, Batmanem nebo jiným „manem“, který řádil v neděli odpoledne na televizní obrazovce.

Vrátím-li se k zákonu o televizním vysílání, dočteme se zde, že provozovatel má povinnost nezařazovat v době od 6:00 do 22:00 hod. pořady a upoutávky, které by mohly ohrozit fyzický, psychický a mravní vývoj dětí a mladistvých. Mým názorem je, že tato část zákona není důsledně dodržována – důkazem pro mě jsou zmíněné příklady z naší školky!

Tím nechci říci, že by televize vysílala pouze nevhodné programy, jistě se mezi nimi najde i vysílání, které dětem něco dá (např. Kostičky). Stále však převažují programy, které by předškolní děti vidět neměly a vysílají se v čase, kdy je velká pravděpodobnost, že se dítě před TV obrazovkou „vyskytne“.

Důležitější je, co s tím. Že by televize změnila svoji programovou skladbu se dá jen těžko očekávat i když stížností, ze strany rodičů, pedagogů i některých odborníků je dost. Možná by některým rodičům pomohlo označování programů číslicí od kolika let je pořad dětem přístupný (jako to mají na Slovensku). Ale ani to není definitivní řešení, neboť někteří rodiče ani neví, co jejich děti sledují nebo jim sami nevhodný pořad pustí. (Výše zmíněné, není jen mou domněnkou. Byla jsem přítomna situaci ve videopůjčovně, kdy si přišel stěžovat tatínek šestiletého chlapce, že mu paní nechtěla půjčit DVD s Batmanem. Paní se bránila tím, že DVD je označeno číslem 15, což znamená, že film je přístupný až od 15-ti let. Tatínek viditelně rozrušený tím, že sám musel do půjčovny dojít, upozornění nedbal a s nepěknými poznámkami film chlapci

vypůjčil. Ve dveřích ještě paní pohrozil, že jestli bude muset zase příště kvůli takové prkotině přijít, tak bude zle.)

Problémem zůstávají rovněž pořady vyrobené přímo pro děti. I zde se totiž najde moře těch, které předškolní divák nechápe a které se stávají spíš komerční záležitostí. Dnešní nabídka je tak rozsáhlá, že se dá opravdu jen těžko vybírat a zkoumat co by dítě vidět mohlo a co už ne. Co s tím se pokusím navrhnout v praktické části.

3.4. Akční film

Nyní se podíváme na tolik diskutovaný akční film a jeho vymezení.

„...*akční žánr je široký jako Dunaj sama a divoký jako Niagarské vodopády...*“ (4), tak popisuje akční film Jan Křipač.

„Akčnost“ je založena především na rychlosti a pohybu a jelikož rychlost a pohyb jsou základem každého filmu, je akční film většinou pojen i s jinými žánry (dobrodružným, detektivním, fantazy, sci-fi, bojovým uměním, dokonce i s pohádkou nebo tzv. bláznivou komedií).

Akční film, jako samostatný žánr, je vymezen především stylistickými prvky (práce s kamerou a střihem) a vlastní narativní strukturou (příběhem). Užití střihu a kamery je u akčního filmu výraznější, což je dáno postavením akčních scén ve středu děje, na něž je soustředěna pozornost diváků (často na úkor příběhu). Dalším důležitým momentem „akčňáku“ je zrychlenost pohybů, nebo naopak využití zpomaleného záběru.

Významná je i role hudebního doprovodu, který má podtrhovat a zdůrazňovat rytmus a dynamičnost střihu. Dalším podstatným prvkem jsou i speciální efekty, které opět zastihují příběh (speciální efekty a akční scény mají za cíl zastavit děj a upoutat pozornost samy k sobě).

Samotný příběh, který se filmem prolíná, je většinou jednoduchý a předem čitelný – hrdina musí projít řadou překážek, aby dospěl ke kýženému vítězství. Jednotlivé překážky na cestě pak slouží jako záminka pro akční scény (pěstní souboje, přestřelky, honičky, velkolepé výbuchy, bitvy atd.).

Předchozím popisem neodsuzuji akční film k zavržení, pouze líčím jeho hlavní rysy, které jsou mnohdy pro dospělého průhledné a jednoduché a pro děti naopak nepochopitelné a vytržené z kontextu.

3.5. Akční hrdina

Tento hrdina je často zobrazován jako kladný hrdina. Prochází nebezpečnými situacemi, aby zachránil svoji čest, milovanou bytost, lidskou spravedlnost a mnohdy i celý svět (problémem bývá, že se to děje na úkor jiných nevinných lidí, o kterých nikdo dál nemluví).

Podle britského magazínu „Action Hero“, byli v roce 2008 vyhlášeni nejlepší akční hrdinové v tomto pořadí:

1. James Bond
2. Superman
3. Batman
4. Spiderman
5. Robin Hood

V naší školce se nejčastěji „vyskytuje“ Spiderman. Děti si na něj hrají, citují ho, mají spousty hraček s jeho logem nebo obrázkem. Dalším oblíbeným hrdinou je Superman, Batman a Semir Gerkhan z Kobry 11.

SPIDERMAN

Spiderman je původně comics vydavatelství Marvel. Chlapec jménem Petr Parkr je infikován jedovatým pavoukem a tím se na něj přenáší některé „pavoučí vlastnosti“ (má velkou sílu, umí lézt po stěně i po stropě, dokáže produkovat pavoučí vlákna a tkát síť). Petr pod maskou „pavoučího muže“ pomáhá bojovat proti zlu.

Osou celého příběhu by měla být věta: „Velká síla vyžaduje velkou zodpovědnost!“ I když tato věta zazní ve filmu několikrát, je zastíněna mnohými pěstními souboji, honičkami a „velkolepými“ výbuchy. Děti tak příběhu jako celku nemohou rozumět a přitahují je pouze úchvatné bojové scény.

Spiderman, jako film, je určen dětem od 12-ti let. Natočen byl také v kreslené podobě, která je již malým dětem určena (děj je ovšem stejný a ani zde autoři nešetří bitkami, souboji, honičkami, přestřelkami a výbuchy).

SUPERMAN

Vznikl původně také jako comicsový seriál, poprvé vyšel v letech 1938. V roce 1978 byl převeden do filmové podoby. Od té doby bylo nafilmováno několik celovečerních

filmů, ale také seriálů, které více či méně kopírovaly původní comicsovou verzi. Pro malé děti byla natočena i animovaná verze příběhu.

Muž z jiné planety byl vychován pozemskými rodiči jako obyčejný kluk. Postupem času zjišťuje svou nadpozemskou sílu a objevuje svůj mimozemský původ (je rychlejší než kulka, má nadlidskou sílu, je nezníitelný a svými očima dokáže cokoli prohlédnout nebo zapálit). V obyčejném životě vystupuje jako novinář Clark Kent, avšak zavládne-li někde bezpráví proměňuje se v „supermuže“, který létá na pomoc všem, kteří ho potřebují.

Také tento příběh se neobejde bez bláznivých honiček, pěstních soubojů a ohrožování všech, kdo se Supermanovi při jeho „akci“ připlou do cesty.

BATMAN

Je popisován jako tajemný přízrak pomsty a spravedlnosti, netopýří muž, který se zjevuje pouze v noci a je vždy tam, kde kvete zločin a násilí, aby trestal zlo a přinášel dobro. Jako předchozí filmy i on vznikl z comicsové předlohy. V roce 1969 byl poprvé zfilmován a po něm následovalo několik dalších pokračování. Na rozdíl od mnoha podobných comicsových postav nemá Batman žádné superschopnosti, ale disponuje velmi vyspělou technologií.

Tento hrdina mi připadá pro předškolní děti nejméně vhodný. Celý film působí velice ponuře a depresivně. Je v něm spousta černého humoru, který děti v předškolním věku nemohou pochopit. Výbuchy, souboje a honičky jsou také samozřejmostí.

Filmové díly z 80. let byly nedávno vysílány v neděli odpoledne (takže v době, kdy se dívají děti), což se mi zdálo nevhodné. Nejnovější díly jsou ve videopůjčovnách přístupné až od 15-ti let, což považuji za správné.

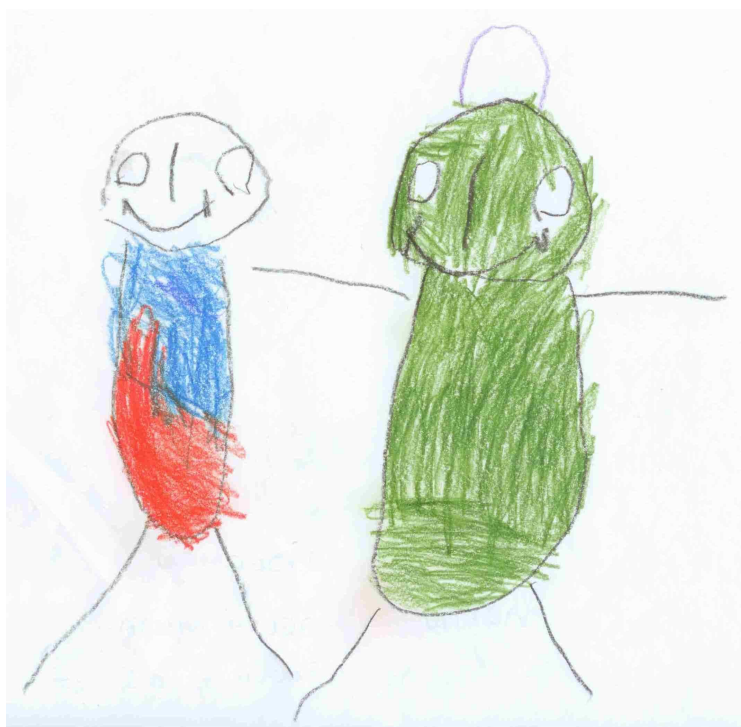
SEMIR GERKHA – KOBRA 11

„... jejich revírem je dálnice, jejich tempo je vražedné, jejich protivníci jsou překupníci kradených aut, vrahové a vyděrači. Muži z Kobry 11 pracují ve dne v noci, jejich úkolem je chránit naši bezpečnost ...“ to je ve zkratce hlavní motto německého seriálu Kobra 11.

Nejznámějším mužem seriálu je asi Semir Gerkhan, který pronásleduje zločince za jakýchkoliv okolností a dokud nezničí několik desítek aut včetně svého služebního vozu, s pronásledováním nepřestane. Semir je sice jednoznačným kladným hrdinou, ale celé pojetí filmu je založeno na destrukci, ničení aut a všeho co se připlou do cesty, bez

ohledu na ztráty ať již majetku nebo lidského života (pokud vybuchne auto, nikdo se nezajímá, kdo v něm jel a co se s ním stalo).

To je stručný přehled a popis hlavních hrdinů, kteří se často prohánějí v naší školce. Podle mého názoru není ani jeden vhodným vzorem pro předškolní děti, ale bohužel se jím stávají. Proto tuto skutečnost nemohu ignorovat a musím se snažit situaci nějak řešit; o to se nyní pokusím v praktické části.

Martínek 5,5 let – Spiderman a Rafaelo (Želvy Ninja)

PRAKTICKÁ ČÁST

1. Charakteristika výzkumného šetření

V této části jsou analyzována data získaná během výzkumného šetření uskutečněného ve třech cílových skupinách:

1. Předškolní pedagogové
2. Rodiče předškolních dětí
3. Předškolní děti

V tomto šetření byla použita kvalitativní výzkumná metoda s prvky kvantitativními. Hlavní technikou byl strukturovaný dotazník (pro pedagogy a rodiče), polostrukturované interview (pro děti) a nestrukturované pozorování předškolních dětí v mateřské škole. Prostřednictvím těchto metod byla shromážděna data, která byla dále analyzována a výsledky této analýzy budou níže shrnuty. Uskutečněné výzkumné šetření přineslo odpovědi na otázky:

- oblíbenosti filmů a filmových hrdinů u předškolních dětí,
- času, který stráví rodiče a děti u televizních obrazovek
- a zároveň upozornila na problém vhodného dětského vzoru.

V závěru práce je návrh řešení k určitým situacím, které se týkají filmového akčního hrdiny zdomácnělého v některých mateřských školách (MŠ).

2. Cíle výzkumného šetření

Cílem výzkumného šetření bylo:

1. Zjistit čím, proč a zda vůbec je akční hrdina důležitý pro předškolní děti.
2. Jaké filmy a hrdiny vyhledávají předškolní děti.
3. Do jaké míry akční hrdina předškolní děti ovlivňuje.
4. Jak vnímají předškolní děti akčního hrdinu, zda pozitivně nebo negativně.
5. Uvést některé konkrétní situace v nichž jednájí děti pod vlivem akčních hrdinů nesprávně a k nim navrhnout řešení.

3. Metodologie, časový harmonogram

Při zpracování výzkumného šetření byla použita metoda kvalitativní s prvky kvantitativními a byly použity tyto techniky:

- technika strukturovaného dotazníku,
- polostrukturované interview,
- nestrukturované pozorování dětí v MŠ Hamry nad Sázavou.

Časový harmonogram:

Dotazníky pro pedagogy a rodiče předškolních dětí byly rozdány v měsíci listopadu roku 2008 a navraceny během ledna roku 2009. Návratnost byla 97%.

Interview s dětmi probíhalo postupně od listopadu roku 2008 do ledna roku 2009. Pozorování probíhalo celoročně (ve školním roce 2008/2009) v MŠ Hamry nad Sázavou.

4. Charakteristika výzkumných technik a výzkumného souboru

Dotazník pro pedagogy a rodiče obsahoval 14 otázek (viz příloha č.1 a 2). Respondenti odpovídali na otevřené i uzavřené otázky, přičemž měli možnost uvést dále své vlastní postřehy, názory a připomínky.

Soubor pedagogů měl 33 respondentů, kteří jsou studenty pedagogické fakulty v Českých Budějovicích obor učitelství pro MŠ kombinovaná forma.

Soubor rodičů předškolních dětí obsahoval 35 respondentů. Většina těch, kteří dotazník vyplňovali, byli zároveň rodiče dětí, které odpovídaly na otázky v připraveném rozhovoru. Dotazník pro rodiče zahrnoval 14 otázek podobných jako u pedagogů.

Předškolní děti představovaly soubor 32 respondentů. V polostrukturovaném interview odpovídaly na 10 otázek (viz příloha č. 3). Respondenti – děti, jsou převážně z Hamrů nad Sázavou, což je větší vesnice (asi 1100 obyvatel) v kraji Vysočina. Bývalé okresní město Žďár nad Sázavou je od vesnice vzdálené asi 1,5 km. Mateřská škola kterou děti navštěvují má 38 zapsaných dětí a je dvoutřídní se třemi pedagogy. Jedním z pedagogů jsem já, proto bylo možné celoroční pozorování těchto dětí.

5. Vlastní šetření

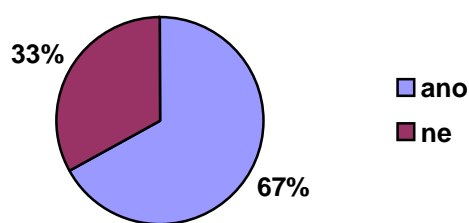
5.1. Analýza informací získaných od předškolních pedagogů

Rozdáno bylo 35 dotazníků a navraceno bylo 33. Respondenty jsou samé ženy, průměrný věk je 39 let, z toho nejstarší respondent uvádí věk 55 let a nejmladší 24 let.

1. otázka: Použíté dětem v MŠ televizi (video, DVD)?

Ano - odpovědělo 22 respondentů.

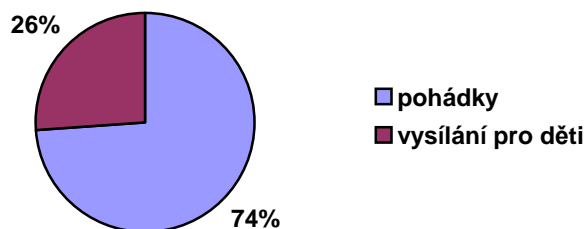
Ne - odpovědělo 11 respondentů (z toho 2 doplnili, že nemají v MŠ televizi).

2. otázka: Co nejčastěji dětem používáte?

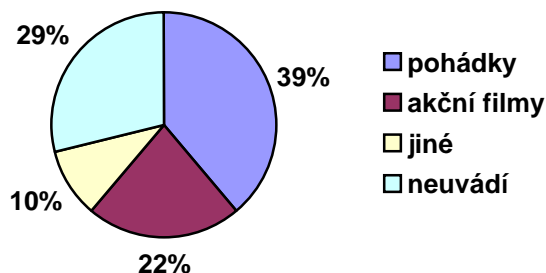
Pohádky obsadily jednoznačně první místo (dále byly specifikovány jako krátké, kreslené, české, večerníčkové nebo byly uvedeny konkrétní pohádky – Krteček, Ferda Mravenec, Krakonoš, Mach a Šebestová, Rákosníček,...)

Druhého místa se zmocnilo televizní vysílání pro děti: Kouzelná školka, Kostičky a Moudronos. Pořady jiného typu respondenti neuvádí.

3. otázka: Co by chtěly sledovat děti?

Na prvním místě skončily opět pohádky a druhé místo obsadily akční filmy. Další dotazovaní buď odpověď neuvádí nebo jmenují konkrétní filmy, které nelze zařadit ani do pohádek ani do akčních filmů.

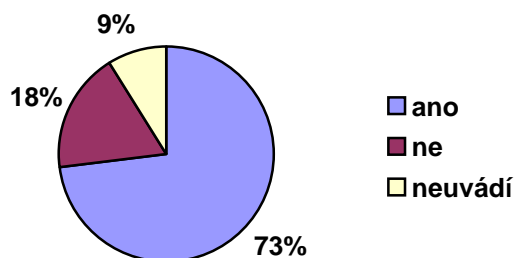

4. otázka: Povídate si o tom, co jste v televizi (video, DVD) viděli?

Ano - odpovědělo 24 respondentů.

Ne - odpovědělo 6 respondentů.

Odpověď neuvádí - 3 respondenti.

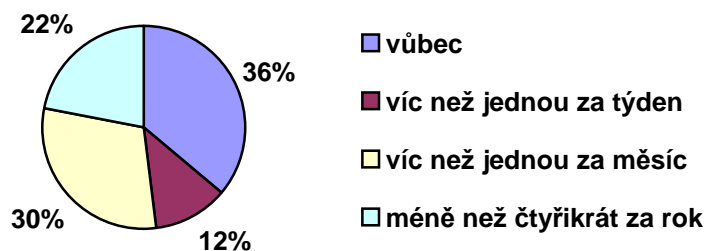
5. otázka: Jak často sledujete v MŠ televizi (video, DVD)?

Vůbec – 12 respondentů (z toho 2 doplnili, že nemají v MŠ televizi).

Více jak jednou za týden – 4 respondenti.

Více jak jednou za měsíc – 10 respondentů.

Méně než čtyřikrát za rok – 7 respondentů.

6. otázka: Kolik hodin denně by podle Vás mělo strávit předškolní dítě u TV (videa, DVD)?

Zde se názory pedagogů výrazně liší, 4 respondenti uvádějí, že předškolní dítě nepotřebuje televizi vůbec.

Nejkratší uvedený čas je 10 minut a nejdelší 2 hodiny. Průměrný čas vyšel na 20 minut denně.

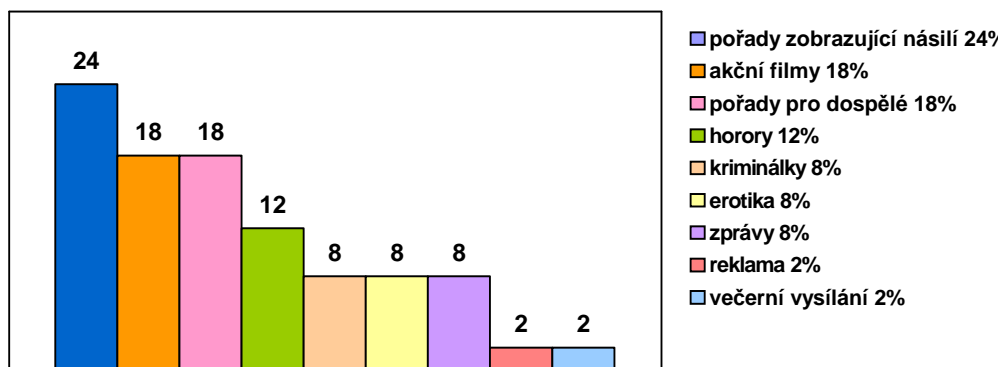
7. otázka: Které pořady jsou podle Vás v TV vhodné pro předškolní děti?

První místo obsadil Večerníček společně s Kouzelnou školkou, dále byly uváděny kreslené pohádky, snímky o přírodě, vzdělávací pořady pro děti a zpívánky.

8. otázka: Na co by se podle Vás nikdy předškolní děti neměly dívat?

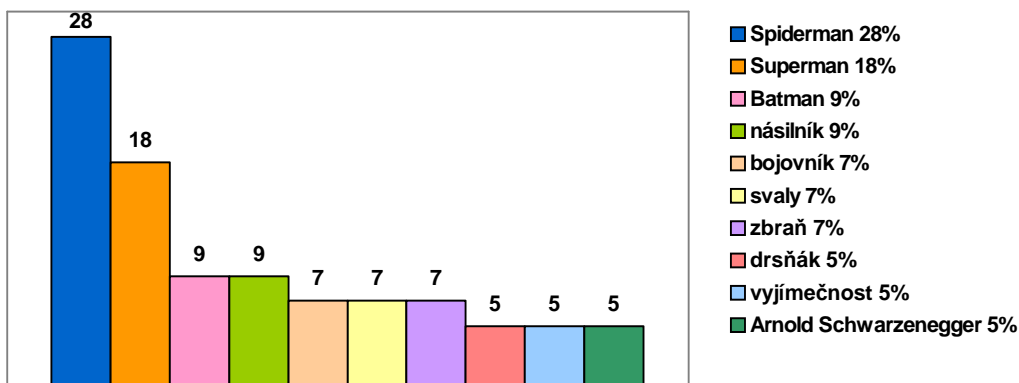
Na prvním místě se umístily pořady agresivní (násilné), další pozice patří akčním snímkům a pořadům pro dospělé, následují horory, kriminálky, erotika, zprávy, reklama a válečné filmy.

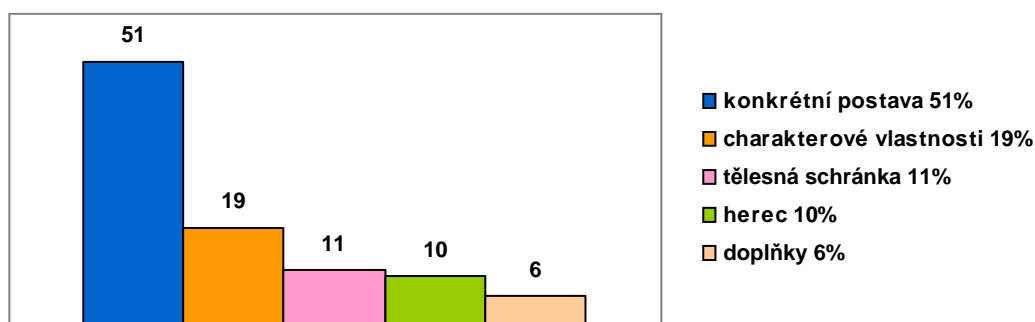
9. Kdo nebo co se Vám vybaví pod pojmem „akční hrdina“?

Tyto odpovědi byly velice zajímavé. Někomu se vybavila konkrétní filmová postava (Spiderman, Superman, Batman, Rocky, Rambo, Shrek), někomu herec, který ztvárnil bezpočet akčních postav (Arnold Schwarzenegger, Steven Seagal, Sylvester Stallone, Bruce Willis). Jiní uváděli spíše vnitřní charakterové vlastnosti (násilník, bojovník, kladný vzor, drsňák), další si představili vnější schránku akčního hrdiny (svalovec, hora masa). Do poslední kategorie patřily převážně doplňky, které akčního hrdinu často provázejí (zbraň, rychlá auta).

Jednoznačně v této kategorii dominoval Spiderman a vymohl si tak první místo. V následujícím grafu znázorním některé konkrétní představy akčního hrdiny.

V dalším grafu znázorním obecně představu akčního hrdiny.

10. otázka: Myslíte si, že mají mít předškolní děti svého akčního hrdinu?

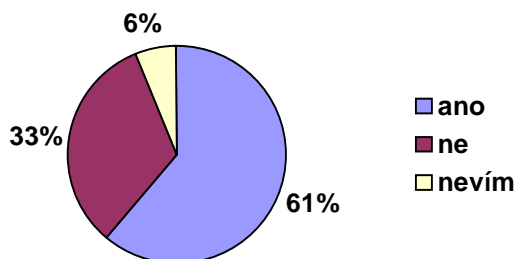
Pokud ano, kdo by to měl být?

Ano – odpovědělo 20 respondentů (u 2 odpovědí bylo poznamenáno, že si respondenti nejsou jistí jestli má být hrdina zrovna akční, ale nějakého hrdinu by děti mít měly).

Ne – odpovědělo 11 respondentů.

Nevím – odpověděli 2 respondenti.

Pokud se objevila odpověď ano, byli učiteli doporučováni tito akční hrdinové: kladný hrdina, Spiderman, spravedlivý člověk, Ferda mravenec, táta a Pepeť námořník.

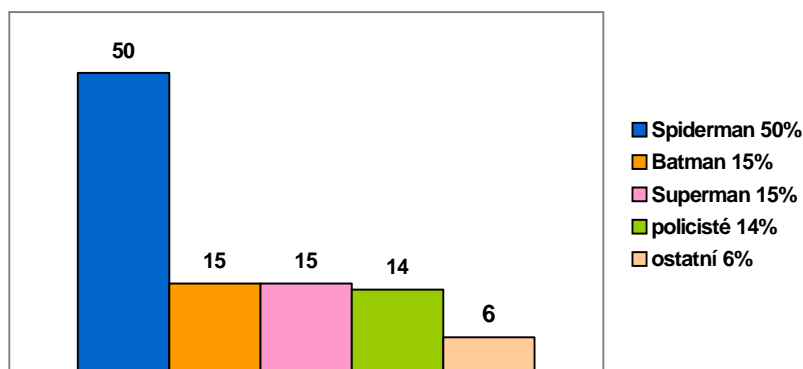
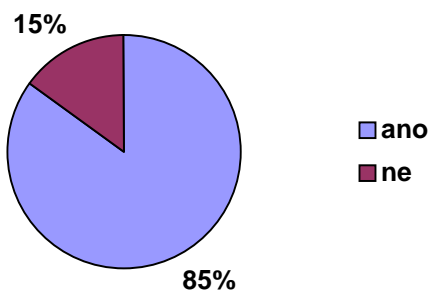

11. otázka: Napodobují děti ve vaší MŠ nějaké akčního hrdinu? Jakého?

Ano – uvádí 28 respondentů.

Ne – uvádí 5 respondentů.

První místo (jako obvykle) obsadil Spiderman, hned za ním skončili Batman se Supermanem, třetí místo patří pirátům a policistům (mezi nimi je již zmiňovaný Semir z Kobry 11), dále jsou uváděni roboti, Bořek stavitel a dinosauři.

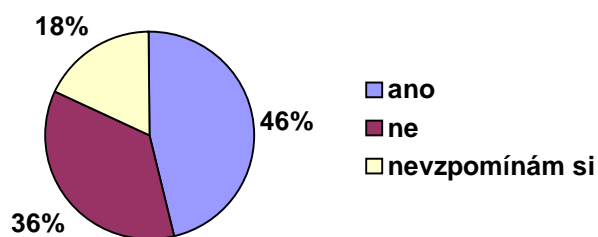
12. otázka: Používají vaše děti známá slova nebo věty akčních hrdinů? Jaké?

Ano - odpovědělo 15 respondentů (u 8 respondentů bylo připsáno, že si nyní na žádnou konkrétní větu nemohou vzpomenout).

Ne - odpovědělo 12 respondentů.

Nevzpomínám si - odpovědělo 6 respondentů.

7 respondentů uvádí tyto výroky: „Seš mrtvej! Zabiju tě! Jsi v síti! Já jsem hodnej, ty si zlej! Sejmu tě! Tady Kobra 11, přepínám! Umři!“

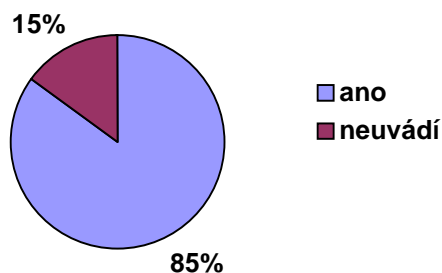
13. otázka: Myslíte si, že existuje souvislost mezi nadměrným sledováním TV (video, DVD) a agresivitou dětí?

Zde zazněla jednoznačná odpověď ano, na které se shodlo všech 33 respondentů.

14. otázka: Myslíte si, že televizní vzory mohou nějakým způsobem ovlivnit předškolní děti? Jak?

Ano – odpovědělo 28 respondentů (pouze 13 respondentů odpovídá a doplňuje otázku: Jak? - 4 odpovídají, že negativně a 9 uvádí, že podle dalších okolností).

Neuvádí – 5 respondentů.

5.2. Analýza informací získaných od rodičů předškolních dětí

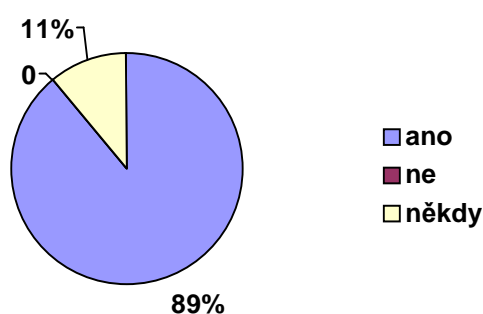
Rozdáno bylo 35 dotazníků a navraceny byly všechny. Respondenty jsou opět samé ženy, průměrný věk je 32 let, z toho nejstarší uvádí věk 49 let a nejmladší 24 let.

1. otázka: Díváte se společně s vašimi dětmi na televizi (video, DVD)?

Ano – odpovědělo 31 respondentů.

Ne – neuvádí žádný respondent.

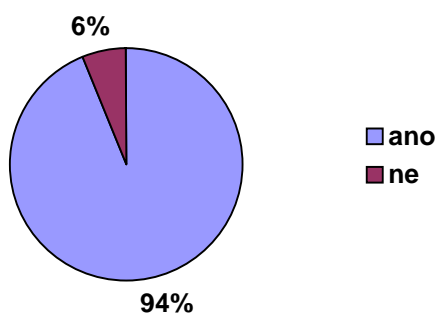
Někdy – uvádí 4 respondenti.

2. otázka: Povídáte si s dětmi o tom, co jste v televizi (video, DVD) viděly?

Ano – uvádí 33 respondentů.

Ne – uvádí 2 respondenti.

3. otázka: Kolik času denně stráví vaše rodina u TV? Vy? Vaše děti?

2 respondenti na tuto otázku neodpověděli.

Rodiče dětí – zde vyšel průměrný čas 2 hodiny denně (z toho nejméně 0,5 hodiny a nejvíce 5 hodin denně).

Předškolní děti – zde byl průměrný čas 1,5 hodiny denně (nejnižší uvedená hodnota byla 0,5 hodin a nejvyšší 3 hodiny denně).

4. otázka: Kolik hodin denně by podle Vás mělo strávit předškolní dítě (3- 6 let) u TV (videa, DVD)?

2 respondenti uvádějí, že předškolní dítě nepotřebuje televizi vůbec. Nejkratší uvedený čas je 10 minut a nejdelší 3 hodiny. Průměrný čas vyšel na 1 hodinu denně.

5. otázka: Které pořady jsou podle Vás v TV vhodné pro předškolní děti?

Na prvním místě se objevila Kouzelná školka, poté všeobecně pohádky (české, animované), Večerníček, dokumenty o přírodě, Hřiště 7 a vzdělávací pořady. Výsledky se shodují s názory předškolních pedagogů.

6. otázka: Na co by se podle Vás nikdy předškolní děti neměly v TV dívat?

Na prvním místě se umístily pořady agresivní (násilné), druhé místo zaujaly horory, třetí místo akční filmy. Dále jsou to kriminálky, pořady určené dospělým, zprávy, erotika a večerní vysílání.

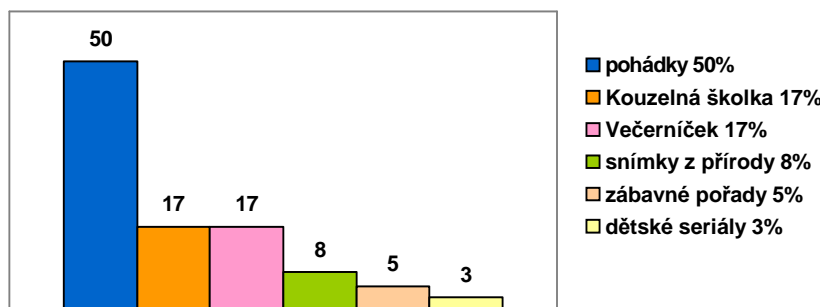
Zde se také výsledky shodují s odpověďmi učitelek z mateřských škol.

Kristýnka 6,7 let – Kriminálka Miami

7. Co vaše děti nejraději sledují v TV (videu, DVD)?

Obecně zde kralují pohádky (dále popsané jako hrané, animované, české, americké, komerční, krátké), následuje Kouzelná školka, Večerníček, snímky z přírody, zábavné pořady a dětské seriály.

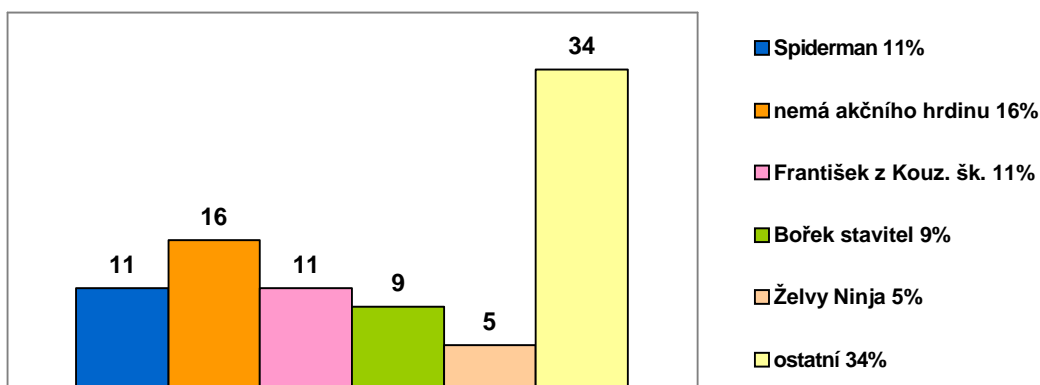
8. otázka: Kdo nebo co se Vám vybaví pod pojmem „akční hrdina“?

I zde se objevují různé představy od konkrétních postav, přes filmové herce, charakterové vlastnosti, tělesnou schránku až po nezbytné doplňky akčního hrdiny. Zde nebylo jednoznačných vítězů. V podstatě se zde objevují stejné pojmy jako u předškolních pedagogů, pouze je u všech kategorií procentuelně téměř vyrovnaný stav.

9. otázka: Kdo je oblíbeným akčním hrdinou vašich dětí?

U této otázky se vyskytuje velké množství jmen. Jsou zde jak akční hrdinové (uvádí 18 respondentů), tak i postavy z pohádek (uvádí 10 respondentů), 7 rodičů odpovědělo, že jejich dítě akčního hrdinu nemá.

Pro přehlednost uvedu pouze prvních 5 akčních hrdinů.

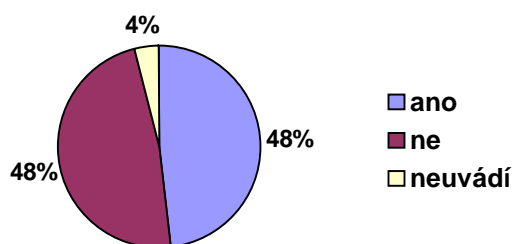

10. otázka: Myslíte si, že mají mít předškolní děti svého akčního hrdinu?

Pokud ano, kdo by to měl být?

Jednoznačné ano odpověděli 3 respondenti, dalších 13 napsalo ano, pokud je to kladný hrdina. Jednoznačné ne uvedlo 14 respondentů a další 2 napsali ne s poznámkou, že hrdina by měl být raději pohádkový. Zbylí 3 odpověď neuvádí.

Pouze 6 respondentů uvádí kdo by to měl být: Spiderman (2x), táta (2x), Robin Hood, Vinetou.

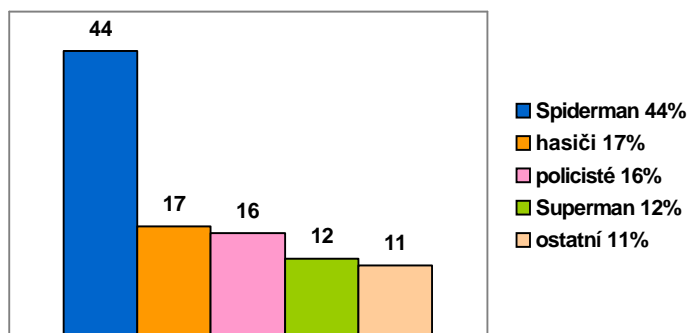
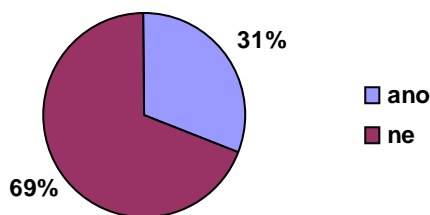

11. otázka: Napodobují vaše děti nějaké akčního hrdinu? Jakého?

Ano – odpovědělo 11 respondentů.

Ne – odpovědělo 24 respondentů.

První místo si odnáší opět Spiderman, dále následují hasiči, policisté, Superman, Bořek stavitel a Eliška ze mlejna.

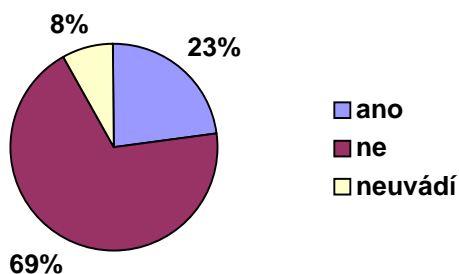

12. otázka: Používají vaše děti známá slova nebo věty akčních hrdinů? Jaké?

Ano – odpovědělo 8 respondentů (nikdo z nich si na žádné nevzpomíná).

Ne – odpovědělo 24 respondentů.

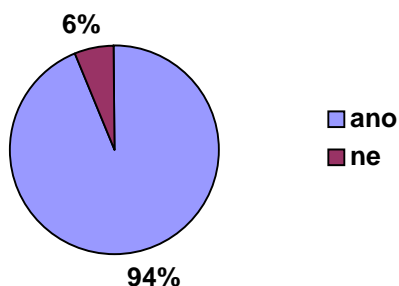
Neuvádí – 3 respondenti.

13. otázka: Myslíte si, že existuje souvislost mezi nadměrným sledováním TV (video, DVD) a agresivitou dětí?

Ano – odpovědělo 33 respondentů.

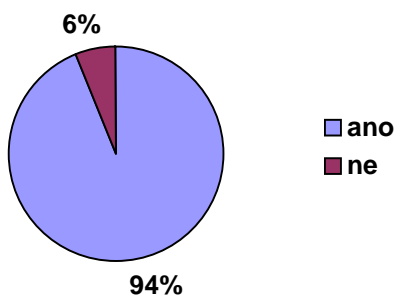
Ne – odpověděli 2 respondenti.

14. otázka: Myslíte si, že televizní vzory mohou nějakým způsobem ovlivnit předškolní děti? Jak?

Ano – odpovědělo 33 respondentů (z toho většina uvádí, že záleží na výběru vzoru).

Ne – odpověděli 2 respondenti.

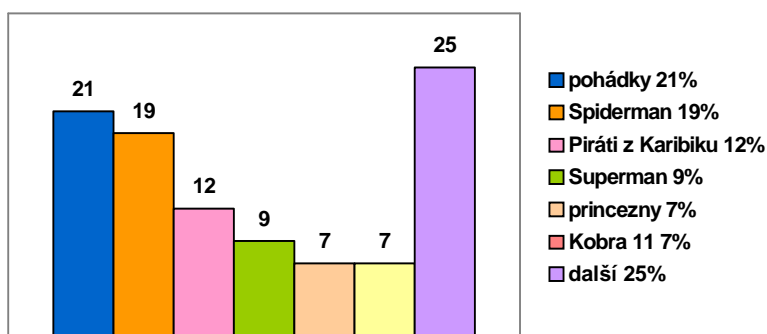
5.3. Analýza informací získaných od předškolních dětí

Rozhovor byl veden se 32 dětmi, z toho bylo 17 chlapců a 15 děvčat. Průměrný věk se pohyboval kolem 5-ti let, nejmladší dítě mělo 3,5 roku a nejstarší 7,3 let.

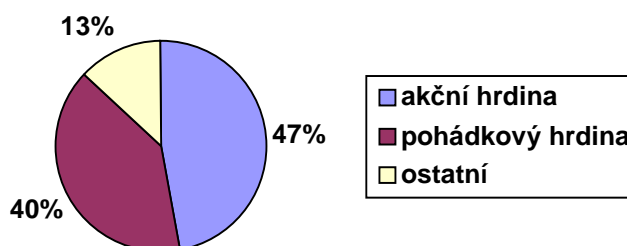
Následující otázky jsou napsány obecně, u některých dětí bylo třeba otázku více přiblížit a vysvětlit.

1. otázka: Na co se v TV nejraději díváš?

Na prvním místě obecně kralovaly pohádky. Jako druhý se umístil Spiderman, po něm následovali Piráti z Karibiku, Superman, Princezny, Kobra 11 a další (pod titulkem další jsou myšleny filmy a pořady, které uvedlo pouze 1 dítě, ale i zde jsou celkem zajímavé tituly: např. Kriminálka Miami, Vesničko má středisková nebo Mr. Bean).

Pokud rozdělíme uvedené hrdiny na akční, pohádkové a ostatní, vyjde nám následující:

2. otázka: Která postava se Ti nejvíce líbí? Proč?

Zde uváděly děti obdobné pojmy jako u otázky číslo 1, jen 11 dětí bylo schopné říci proč se mu oblíbená postava líbí.

Spiderman: „Protože je barevnej. Protože má velkou sílu. (2 x). Protože je hodnej. Protože pomáhá lidem. Protože umí bojovat a prát se.“

Princezny: „Protože je hezká.“ (2 stejné odpovědi)

Piráti z Karibiku: „Protože se tam perou a zabíjí.“

Kobra 11: „Protože tam vybuchou auta.“

Kriminálka Miami: „Protože tam dělají dobrý věci.“

Předchozí odpovědi bych rozdělila na pozitivní, negativní a neutrální.

Pozitivní: protože je hodnej, protože pomáhá lidem, protože tam dělají dobrý věci.

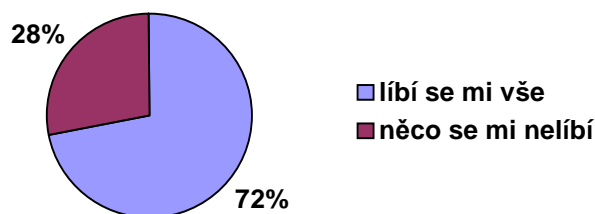
Neutrální: protože je barevnej, protože má velkou sílu (2x), protože je hezká (2x).

Negativní: protože umí bojovat a prát se, protože se tam perou a zabíjí, protože tam vybuchou auta.

3. otázka: Je něco, co se Ti v TV nelíbí? Proč?

Líbí se mi vše – odpovědělo 23 respondentů.

Něco se mi nelíbí – odpovědělo 9 respondentů („zlej krokodýl, žádný film, strašidelný filmy, kriminálky, střílení a mrtvý lidi, mumie“ – některé odpovědi zazněly víckrát).

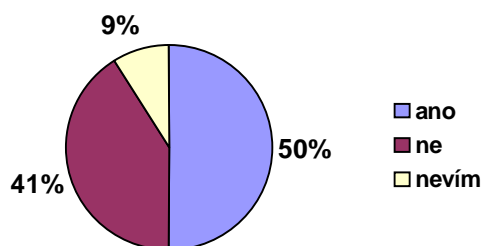

4. otázka: Hraješ si na někoho z televize?

Ano – odpovědělo 16 dětí.

Ne – odpovědělo 13 dětí.

Nevím – odpověděly 3 děti.

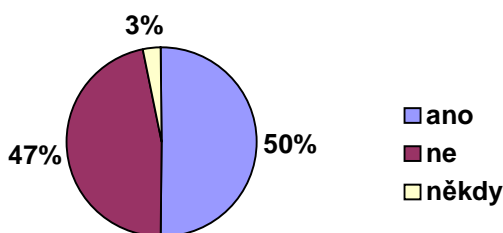

5. otázka: Díváš se na filmy, kde se hodně střílí a vše tam vybuchuje, líbí se Ti?

Ano – odpovědělo 16 dětí (2 děti doplňují: „Líbí, ale nedívám se, protože mě to máma nedovolí! Líbí, ale nesmím se dívat!“).

Ne – odpovědělo 15 dětí.

Někdy – odpovědělo 1 dítě.

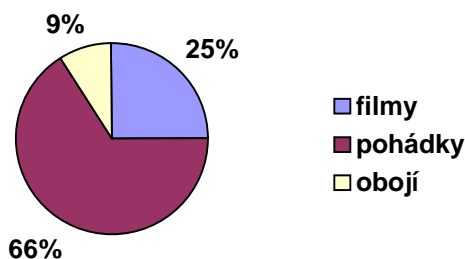

6. otázka: Máš raději filmy nebo pohádky?

Filmy – odpovědělo 8 dětí.

Pohádky – odpovědělo 21 dětí.

Obojí – odpověděly 3 děti.

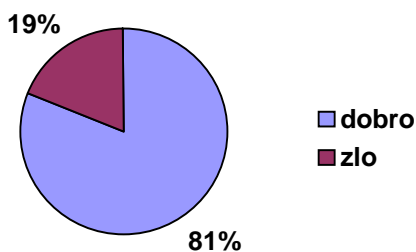

7. otázka: Kdo by měl ve filmu vyhrát dobro nebo zlo?

Tato otázka byla někdy upravena: Myslíš si, že by měl vyhrát hodný nebo zlý?

Dobro – odpovědělo 26 dětí.

Zlo – odpovědělo 6 dětí (u dvou dětí si nejsem jista jestli rozuměly otázce, ostatní zcela evidentně rozuměly!).

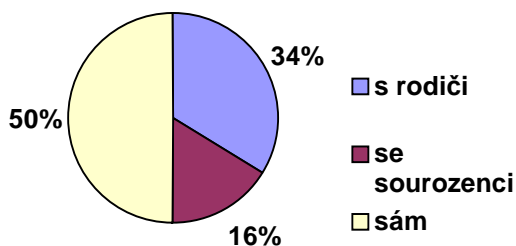

8. otázka: S kým se díváš na televizi? (sám, s rodiči, sourozenci)

S rodiči – odpovědělo 11 dětí.

Se sourozenci – odpovědělo 5 dětí.

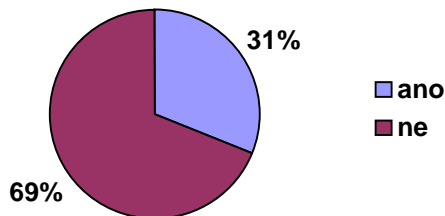
Sám – odpovědělo 16 dětí.

9. otázka: Povídáte si doma o tom co jste v TV viděli?

Ano – odpovědělo 10 dětí.

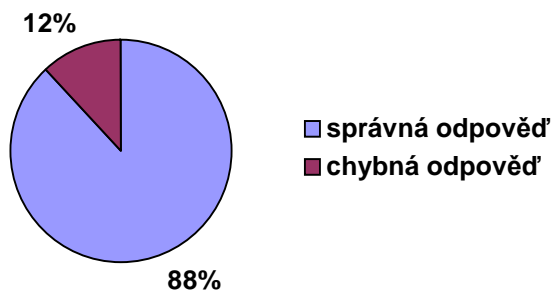
Ne – odpovědělo 22 dětí (zde některé děti doplnily odpověď: „Mamka to nechce slyšet. Táta nemá čas. My si doma nepovídáme.“).

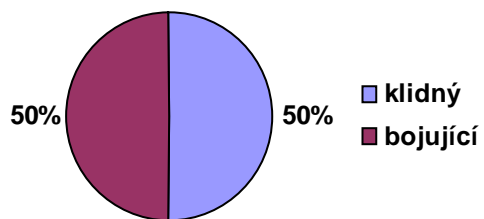
10. otázka: Víš, kdo je na obrázku?

Obrázek byl během celého rozhovoru skrytý a dětem byl předložen až na tuto poslední otázku.

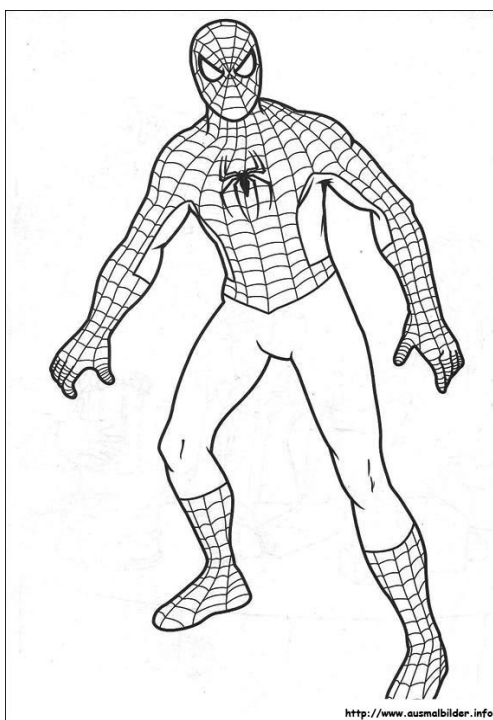
Ano odpověděly všechny děti, ale 4 uvedly chybnou odpověď.

Na otázku, který z obrázků se Ti líbí víc, odpověděly děti půl na půl.

klidný

bojující

5.4. Porovnání získaných výsledků

Nyní se pokusím porovnat výsledky, které jsem získala od předškolních dětí, jejich rodičů a předškolních pedagogů.

1. Časové hledisko

Děti samy bohužel na tuto otázku nemohly odpovídat neboť neznají hodiny a nemají tak časový odhad.

Podle předchozích výsledků zjišťujeme, že děti stráví před televizní obrazovkou v MŠ minimum času, doma přibližně 1,5 hodiny denně (zde je výkyv od 10 minut do 3 hodin denně). Vzhledem k uvedenému můžeme říci, že děti, které se výzkumu účastnily se vejdou do časového limitu a nepřesáhnou rizikovou hranici sledovanosti 3 a více hodin denně.

Na otázku kolik by mělo předškolní dítě strávit u televize se odpovědi pedagogů a rodičů odlišují. Průměrný čas uváděný pedagogy je 20 minut denně a u rodičů to je 1 hodina denně.

2. Společné sledování televize a povídání o TV pořadech

Zde srovnáme odpovědi dětí a rodičů.

89% rodičů uvádí, že sleduje televizi společně s dětmi (zbylých 11% uvádí, že jen někdy). Na rozdíl od nich uvádí 50% dětí, že sledují televizi samy (16% patří sledování se sourozenci) a pouze 34% předškoláků uvádí, že sleduje TV s rodiči.

Domnívám se, že tento rozdíl vychází ze způsobu sledování televize. Pokud rodiče sedí pasivně vedle dětí, ty tuto situaci vnímají jako by tam nikdo nebyl. Na to navazuje další otázka, zda si rodiče s dětmi o televizi povídají.

Zde je ovšem rozdíl ještě větší. 94% rodičů uvádí, že si s dětmi o tom co v TV viděli povídá, ale pouze 31 dětí si myslí totéž, dalších 69% má názor opačný.

Čím je to způsobeno se můžeme jen domnívat. Myslím si, že ono povídání je myšleno jako poučování dětí, to ale děti slyšet nechtějí. Určitě by daly přednost přátelskému rozhovoru, kdy budou vyslechnuty i jejich názory. Pokud to tak není rozhovor nevnímají a „dobré rady“ neposlouchají.

3. Vhodné a nevhodné pořady v TV pro děti

V této otázce se pedagogové i rodiče zcela shodli. Jako vhodné shodně uvádějí Večerníček, Kouzelnou školku, pohádky, snímky z přírody a vzdělávací pořady. Za nevhodné považují pořady agresivní (násilné), akční, horory, pořady určené dospělým, kriminálky, erotiku, zprávy, večerní vysílání a reklamu.

4. Oblíbené pořady a filmy dětí

Na tuto otázku odpovídali rodiče, učitelé i děti. Společně se shodli na pohádkách, které u všech obsadily 1. místo. Procentuálně se ovšem rozcházejí.

39% učitelů se domnívá, že děti nejraději sledují pohádky, 22% akční filmy a 10% získaly jiné pořady (29% se k této otázce nevyjádřilo). Rodiče také uvádějí na 1. místě pohádky, které mají 50% a dalších 50% podle nich má vysílání pro děti (večerníček, kouzelná školka, atd.).

Děti samy uvádějí, že mají ve většině případů raději pohádky (otázka č. 6 - 66%). Pokud ovšem zhodnotím otázku č. 1 a sečtu akční, pohádkové a jiné hrdiny, vyhrávají akční hrdinové (47%), následují pohádkoví hrdinové (40%) a ostatní (13%). Domnívám se, že rozdíl je způsoben tím, že děti považují některé akční hrdiny za pohádkové (Spiderman, Superman, apod.)

5. Akční hrdina

Otázku jsem položila pouze rodičům a pedagogům, děti ještě tento pojem nerozlišují. V této otázce byly odpovědi dost podobné u obou skupin. Nejčastěji se respondentům vybaví nějaká konkrétní filmová postava (nejčastěji Spiderman, Superman, Batman, Rocky, Rambo, Shrek), poté vnitřní charakteristika postavy (zlý, dobrý, násilník, bojovník, drsňák), vnější tělesná podoba (svaly, hora masa) a nakonec doplňky, které akční hrdina používá (zbraň, rychlé auto).

V další otázce, zda mají mít předškolní děti svého akčního hrdinu se odpovědi rodičů a pedagogů shodovaly (lišily se pouze mírně procentuálně). Rodiče si ve 48% myslí, že by děti měly mít akčního hrdinu a ve většině případů dodávají: „...pokud je kladným vzorem!“ Pedagogové odpovídali v 61% také ano a i oni podmiňují své ano kladným vzorem.

Následuje otázka, zda děti napodobují nějaké akční hrdiny. Zde odpovídali rodiče, děti i pedagogové. Asi nejvíce mě překvapila odpověď dětí, kdy pouze polovina dětí (50%) odpovídá, že si na někoho z televize hrají. Druhá polovina je opačného názoru. Myslím si, že je to dáno tím, že si svoje chování neuvědomují a považují ho za běžné. To mohu potvrdit celoročním sledováním, kdy (s výjimkou asi 6-ti tříletých dětí) všichni nějakou televizní předlohu v MŠ kopírovaly.

Tak trochu to potvrzuje i odpověď pedagogů, kteří uvádějí v 85% ano. Odpověď ano získala u rodičů také nadpoloviční většinu (69%).

6. Nadměrné sledování televize

Odpovědi v této otázce jsou také zcela jednoznačné. 100% vliv nadměrného sledování televize na agresivitu dětí uvádějí všichni učitelé, i když mnozí dodávají, že také záleží na výběru pořadu. 94% rodičů uvádí také své ano.

7. Ovlivnitelnost televizním vzorem

Zde je také jednoznačná shoda obou skupin. Rodiče v 94% napsali ano a doplnili, že záleží také na jiných (blíže nespecifikovaných) okolnostech. I 85% učitelů se domnívá, že televizní vzor může nějakým způsobem předškolní děti ovlivnit. Pouze 4 uvedli, že negativním způsobem a dalších 9 podmínilo ovlivnění jinými okolnostmi.

Anička 7,3 let - Spiderman

6. Výsledky výzkumného šetření

1. cíl: Zjistit čím, proč a zda vůbec je akční hrdina důležitý pro předškolní děti.

Důležité je uvést, že mediální obsahy stárnou a mění se vkus dětských diváků. To co dnes děti uvádějí jako oblíbené, může být za několik let pasé. Ovšem akční hrdina jako takový zůstává. Ať je to Spiderman nebo Rambo, vždy tu nějaký bude a dětem se může zdát přitažlivý. Zda je to jeho výjimečností, silou nebo zakazováním se na něj dívat (zakázané ovoce...) je těžké určit.

Proto na tuto otázku odpovídám ano. Pro děti je akční hrdina důležitý, pro každého něčím jiným. Zakazovat ho nemá cenu. Důležitější je jak se s tím vyrovnáme my – dospělí a také jak ho budeme dětem prezentovat.

2. cíl: Jaké filmy a hrdiny vyhledávají předškolní děti.

Dnes je lehké na tuto otázku konkrétně odpovědět – Spiderman, Superman, Batman, Kobra 11. Ovšem za několik let bude odpověď zaručeně jiná.

Obecně bych odpověděla, že děti moc nedělají rozdíl mezi pohádkovým a akčním hrdinou (obě dvě kategorie jim splývají – a mě někdy také). Ale domnívám se, že i za několik let to budou komerčně propagované filmy a seriály, které se do každodenního života vnucují řadou reklam, předmětů a hraček.

3. cíl: Do jaké míry akční hrdina předškolní děti ovlivňuje.

Akční hrdina děti ovlivňuje! Do jaké míry a jakým způsobem je ovšem těžké odpovědět (a také je to u každého jedince jiné). Důležité bude působení dalších podmínek (čas strávený dítětem u televize, výběr televizního pořadu, sociální prostředí ve kterém dítě žije, výběr vzoru a četnost násilí vysílaného směrem k dítěti).

4. cíl: Jak vnímají předškolní děti akčního hrdinu, zda pozitivně nebo negativně.

Děti vnímají akčního hrdinu většinou pozitivně, těžko vidí jeho negativa, proto je nutné o nich hovořit a upozorňovat je na nejasnosti.

5. cíl: Uvést některé konkrétní situace v nichž jednají děti pod vlivem akčních hrdinů nesprávně a k nim navrhnout řešení.

Příběh první - KOBRA 11

aneb jak je důležité si s dětmi hrát, povídat si a naslouchat jim

„Paní učitelko, paní učitelko, to bylo dobrý jak tam včera vybuchlo to auto...“ přivítal mě jednoho dne pětiletý Pepíček.

Nechápavě zírám a přemýšlím, kde se stala taková katastrofa. Pepíček mě ovšem dlouho přemýšlet nenechal a hned pokračuje dál: „... to bylo fakt dobrý jak tam hořely ty auta a všechno to tam vybuchovalo...“

Opět lovím v paměti, co včera zase ukazovali za brutální scénu ve zprávách – na nic si ovšem nevzpomínám! Zklidním tedy Pepíčka a ptám se: „A kde se to stalo Pepi?“

Tentokrát zase nechápavě zírá Pepa, ale ihned odpovídá: „Tys to neviděla?“

„Ne?! A co vlastně?“ ptám se dál.

„Jak včera honil Semir toho chlapa a narazil do auta a to auto bouchalo a potom začaly hořet ještě jiný auta a ty taky bouchaly a potom ...“ rozpovídal se dál Pepíček.

Teď mi začalo svítat. „Aha, tak to se asi kluk díval na Kobru 11!“ říkám si vítězoslavně.

Ovšem jak tak dál poslouchám Pepíčkovu vyprávění, moc vítězoslavně si nepřipadám.

Pepova historka je totiž samý výbuch, oheň, bomba, pistol a to vše vyprávěno s nadšením a obdivem, až mě z toho začíná být úzko. Ještě navíc se přidávají další děti, že onen „dobrý výbuch“ viděly také a rázem se kolem mě řítí spousta zapálených aut, která vybuchují a vybuchují a vybuchují...

Chvilí bezradně sleduji přehrávanou scénu z filmu a poslouchám jak právě vybuchla Škoda Fábria v převleku Honzíka, hned vedle zase Ford Focus s tváří Marušky, o kousek dál Peugeotu 206 vzhledem podobný Pavlíkovi a když se na mě řítí Pepča v podobě kamionu a chystá se vybuchnout, vybuchnu dřív a volám: „Stát červená!“

Naštěstí děti dobře vědí co to znamená a tak se doopravdy zastavují. Beru do rukou první červenou věc, kterou uvidím (Aniččinu červenou zástěrku) a zvedám ji nad hlavu.

Děti stojí a čekají co bude dál. Jsou opravdu „nastartovaní“ a tak pokračuji dál ve hře.

Zvedám nad hlavu další věc, kterou mám nejbližší, tentokrát zelenou kostku ze stavebnice a volám: „Zelená můžete pokračovat v jízdě, ale pouze podle dopravních předpisů - to znamená přiměřenou rychlostí a v jednom směru jízdy, aby nedošlo k dalším dopravním nehodám!“

S oddechem sleduji, jak se děti zapojují do hry a ty které se zapojit nechtějí, alespoň přestaly vybuchovat a buď hru sledují nebo si jdou hrát jinam. Chvíli hra pokračuje a když jsou děti dost „vyježděné“ hru ukončuji a velím řidičům natankovat vozidla a dát je na chvíli do servisu.

Znovu přichází Pepa a opět nadšeně vypráví: „Paní učitelko, to bylo fakt dobrý jak jelo tam to auto a teď se srazilo s tím kamionem a všechno to tam vybuchávalo...“

Chvíli mlčím a pak se ptám: „A kdo to auto řídil?“

Několik vteřin nedostávám odpověď, ale pak Pepa odpovídá: „No ... nikdo!“

„Jak nikdo“, ptám se dál, „každé auto přece musí někdo řídit, když jede po silnici?“

„No ... tak asi nějaký chlap!“ říká Pepík.

„No, to asi jo.“ pokračuji dál. „A co se s tím pánem stalo, když to auto vybuchlo?“

„Já nevím...“ chvíle ticha a Pepa pokračuje dál. „Myslíš, že umřel?“

Odpovídám: „To já nevím, já jsem to neviděla.“

Pepa stojí delší chvíli mlčky vedle mě. Potom se na mě obrátí a povídá: „Ten chlap byl zlej a tak asi umřel!“

„A co když zlý nebyl, co když to byl nějaký tatínek, který měl doma zrovna takového kluka jako jsi ty? To teď tomu klukovi bude doma asi smutno co?“ Dodávám, když se Pepa chystá k odchodu.

Pepíček už nic neříká a odchází si hrát zamyšleně za kamarády.

Sedím u stolu pozoruji děti a přemýšlím, co se asi Pepčovi honí hlavou. Po chvíli se zaměřím na hru kluků, kde Pepa přebírá velení.

„Tak startujeme a jedeme!“ slyším Pepův povel.

„A zase je to tady ...“ myslím si.

Ale co to, tentokrát se auta nesráží a nevybuchují! Pokud někdo naráží dostává od Pepi pokutu a vysvětlení, že takhle se jezdit nesmí, protože by mohl někdo umřít.

Toho dne už ve školce jezdila jen samá auta, ale naštěstí žádná nevybuchovala. A dokonce jeden kamion vezl hračky dětem do nemocnice!!!

Příběh druhý – SPIDERMAN

aneb jak je důležité děti pozorovat, ptát se a vysvětlovat

Zrovna dokresluji obrázek, který budeme zítra potřebovat k pohádce O Mrazíkovi, když vtom mi kolem hlavy prosviští kulka (tedy spíš koule – papírová). Aha, říkám si, děti už vědí od kolegyně, že budeme dělat zimní tematiku a tak se koulují. Nevšímám si toho a věnuji se dál své práci.

Za chvíli zase „buch“ a do zad mně vrazí plastový hrneček z kuchyňky. Otáčím se k dětem a říkám, že s nádobím se přece nehází – „Hází snad vaše maminka doma s hrníčky?“ Dál se věnuji své práci.

Najednou rána jak hrom a těsně vedle mě přistane velká dřevěná kostka. Teď už toho mám dost. „Co to máte za podivné hry? Vždyť byste mohly někomu ublížit. Taková kostka, když spadne na nohu nebo bouchne do hlavy, to už je pořádná bolest.“

Děti přikyvuji a hrají si dál. Tentokrát v práci nepokračuji a sleduji jejich hru.

Děti se honí, občas po sobě hodí papírovou kouli a poté se sesypou k zemi. Moc se mi to nelíbí, ale mlčím a pozoruji dál. Najednou bere Adam do ruky opět tu dřevěnou kostku a hodí ji směrem k Jendovi. Okamžitě startuji a volám, že to se přece nedělá, kostka by mohla Jeníka zranit a to bychom přece nechtěli.

Adam mě ale rozčileně povídá: „Když já jsem ho trefil papírovou koulí a on nebyl mrtvej a říkal, že sem se netrefil.“

„Ale papírová koule a dřevěná kostka je veliký rozdíl.“ Vysvětluji trpělivě Adamovi.

„Když házíte papírovou koulí, tak se vám nemůže nic stát, ale když házíte tvrdou dřevěnou kostkou, mohl bys někoho zranit, víš?“

„Já vím,“ povídá Adam „ale když on není pořád mrtvej.“

„A proč by měl být mrtvý“ ptám se udiveně.

„Protože já jsem Spiderman a já jsem ho zastřelil a on teď musí ležet a bejt mrtvej!“

To je sice logické, myslím si, ale přece tady nemůžu nechat Adama „postřítet“ půlku třídy! K tomu dodává Jeník: „... ale já nechci bejt mrtvej ...“ To je fakt, komu by se to taky líbilo!

Honem, honem, nějakou spásnou myšlenku. A už je tady:

„A on má Spiderman pistoli?“ ptám se Ády.

„Ne!“ odpovídají skoro všechny děti a ty co ještě před chvílí leželi „mrtví“ na zemi vstávají a odcházejí si hrát na něco jiného.

Adámek zůstává sám a je smutný. Jdu k němu a ptám se ho, co se mu stalo. On odpovídá, že si chtěl hrát na Spidermana a já jsem mu to teď zkazila.

Chvíli si povídáme o tom, že Spiderman opravdu pistoli nemá, ale že hází sítě – protože Spiderman znamená Pavoučí muž a tak hází sítě jako pavouk. A navíc s mrtvými kamarády není taková legrace. Adámek se nakonec usmál a odešel si hrát.

Druhý den, když se děti zase rozhodly hrát na Spidermana už nikdo mrtvý na zemi neležel. Jen tu a tam se někdo zmítal v pavoučí síti, kterou ale brzy „rozřezal nožem“ a tak mohla hra pokračovat donekonečna.

Tyto a další podobné příběhy se dějí každou chvíli v naší MŠ (a jistě i v jiných mateřských školách). Je tedy nutné je neignorovat a zamyslet se nad jejich poselstvím.

První příběh nám ukazuje potřebu dětí neustále se pohybovat (někdy i značnou rychlostí) a napodobovat akční scény, myslím si, že není nutné dětem v tom bránit, jen je třeba stanovit pravidla při kterých se minimalizuje nebezpečí úrazu (v tomto případě pravidlo, kdo chce být auto a jezdit, musí jet jedním směrem a dodržovat přiměřenou rychlost). A samozřejmě vysvětlit jejich nedodržení – mohl by se někdo zranit. A v neposlední řadě sami daná pravidla dodržovat.

Dále nám příběh signalizuje, že děti vnímají některé filmy jen povrchně a neumí domýšlet, to co v příběhu není ukázáno jako následek. Proto je nutné si o tom s dětmi povídat. Tím nemyslím žádné dlouhé nudné přednášky ze strany rodičů a učitelů, jde spíš o to provokovat děti otázkami a pobízet je k vlastnímu přemýšlení o následcích (a tak je učít i zodpovědnosti za své chování).

Posledním poselstvím je potřeba dětí něco sdělovat (pro nás mnohdy nedůležitého). Pokud bych Pepíka hned zpočátku umlčela, ať si jde vykládat ty „nesmysly“ dětem a mě tím nezatežuje, těžko bych pochopila jejich následnou hru a mohla jen ztěžít reagovat vhodným způsobem (pravděpodobně bych dětem hru přerušila a vybídla je ke klidu a Pepík by si dál ptal vesele „vybouchával“).

Druhý příběh potřebuje obdobná opatření. Prvním z nich je dát dětem pravidlo a vysvětlit jeho nedodržení (házíme papírovými koulemi, kostka může způsobit zranění). Dalším důležitým jevem, který je v MŠ často opomíjen je pozorování (pokud bych děti nezačala včas sledovat, mohlo se stát neštěstí neboť v afektu jeden z chlapců přestal dodržovat stanovené pravidlo). Pozorování připadá totiž některým lidem jako ztráta času, opak je ovšem pravdou. Pokud děti nesledujeme a něco se stane je velice těžké a zdoluhavé stanovit nějaké řešení, když ale víme co se stalo, máme větší šanci určit správné řešení. Je jasné, že nemůžeme sledovat děti celý den, ale někdy je prostě potřeba přerušit „důležitější práci“ a věnovat se sledování dětí.

Vysvětlování a kladení otázek už bylo také zmíněno. Jen připomínám jeho důležitost!

ZÁVĚR

Jestli se dnes otevřeně mluví o negativním vlivu televize na růst násilí především z řad dětí, zaujímá zde přední místo právě filmový akční hrdina.

Je ovšem nemožné ho dětem prostě jen tak zakázat (navíc je tu zmíněný problém s tříděním hrdinů na akční a „neakční“). Mnohem důležitější je abychom se s akčním hrdinou nejprve vyrovnali my sami – pochopili jeho poselství a uměli dětem objasnit jeho negativní i pozitivní stránky.

Důležitý je také náš příklad. Pokud budeme dětem vyprávět o nezdravém vysedávání u televize a sami se od ní nehnebe nebo snad zakazovat sledování některých filmů, kterým vzápětí dáme přednost před společnou hrou se svými dětmi, moc dobrým vzorem se pro ně nestaneme.

Zatím neexistuje žádný návod, který by nám jednoznačně pomohl nad akčním hrdinou zvítězit. Existují však jistá opatření, která se snaží alespoň o remízu:

1. Odměřujeme dětem čas strávený u televizní obrazovky a sami budme dobrým příkladem!
2. Vybíráme dětem vhodné pořady (někdy je těžké předem určit, zda bude pořad vhodný, v tom případě se snažme dětem vysvětlit co se nám na pořadu nelíbí a proč)!
3. Sledujeme s dětmi televizi a snažme se naslouchat jejich názorům a poznámkám (tak nejsnáze zjistíme jak moc je pořad ovlivnil nebo který hrdina je zaujal a možná i v budoucnu ovlivní)!
4. Snažme se znát výběr dětského idolu a vysvětlovat co se nám na něm líbí a co ne (popřípadě jaké důsledky by mělo jeho chování v běžném životě)!
5. Děti nepoučujeme násilně a direktivně, ale spíše v přátelském rozhovoru a provokováním otázkami: „Co by, kdyby ...“!
6. Hrajme si a smějme se společně s dětmi!

SEZNAM POUŽITÉ A CITOVANÉ LITERATURY:

1. **HELUS, Z.** *Dítě v osobnostním pojetí*. Praha: Portál, 2004.
ISBN 80-7178-888-0.
2. **KLIMEŠ, L.** *Slovník cizích slov*. Praha: SPN, 1986.
3. **KŠAJTOVÁ, M.** *Velký příběh večerníčku*. Praha: Albatros, 2005.
ISBN 80-00-01664-8.
4. **MANDER, J.** *Čtyři důvody pro zrušení televize*. Brno: Doplněk, 2000.
ISBN 80-7239-063-5.
5. **MCQUAIL, D.** *Úvod do teorie masové komunikace*. Praha: Portál, 1999.
ISBN 80-7178-200-9.
6. **MUSIL, J.** *Elektronická média v informační společnosti*. Praha: Votobia, 2003.
ISBN 80-7220-157-3.
7. **REIFOVÁ, I., a kol.** *Slovník mediální komunikace*. Praha: Portál, 2004.
ISBN 80-7178-926-7.
8. **ŘÍČAN, P., PITHARTOVÁ, D.** *Krotíme obrazovku*. Praha: Portál, 1995.
ISBN 80-7178-084-7.
9. **SAK, P., a kol.** *Člověk a vzdělávání v informační společnosti*. Praha: Portál, 2007. ISBN 978-80-7367-230-0.
10. **SUCHÝ, A.** *Mediální zlo – mýty a realita*. Praha: Triton, 2007.
ISBN 978-80-7254-926-9.
11. **VÁGNEROVÁ, M.** *Vývojová psychologie*. Praha: Portál, 2000.
ISBN 80-7178-308-0.

Internetové zdroje:

1. **JIRÁK, J.** *Obrana médií*. Dostupné na www.rvp.cz/clanek/438/198
2. **KOLÁŘ, P.** *Nabídka a sledovanost masmédií u dětí a mládeže*. Dostupné na www.psp.cz/kps/pi/PRÁCE/PI-5-098.DOC
3. **KRAUSOVÁ, J.** *Vliv násilí v médiích na vývoj dětí*. Dostupné na www.rodina.cz/clanek4514.htm
4. **KŘIPAČ J.** *Akční film*. Dostupné na www.fantomfilm.cz/?type=articleaid=9

5. www.seminarky.chytrak.cz/clanek/prilohy/file403c7d3bf2de0.doc
6. www.joomla.slamow.com/contet/view/79/95/
7. www.afc11.site.cz
8. www.wikipedia.cz

PŘÍLOHY

Příloha číslo 1

DOTAZNÍK PRO PEDAGOGY PRACUJÍCÍ V MŠ

Prosím vyplňte pravdivě níže uvedené otázky, budou použity anonymně ke zpracování bakalářské práce „Filmový akční hrdina v životě předškolního dítěte“.

Správnou odpověď zaškrtněte, doplňte vlastní odpověď, případně i další komentář k otázce.

Děkuji za spolupráci.

Eva Šiklová

studentka učitelství pro mateřské školy

Jste: muž / žena

Váš věk: _____

OTÁZKY

ODPOVĚDI

1. Pouštíte dětem v MŠ televizi (video, DVD)?	ano / ne
2. Co nejčastěji dětem pouštíte?	
3. Co by chtěly sledovat děti?	
4. Povídáte si o tom, co jste v televizi (video, DVD) viděli?	ano / ne
5. Jak často sledujete v MŠ televizi (video, DVD)?	
6. Kolik hodin denně by podle Vás mělo strávit předškolní dítě u TV (video, DVD)?	
7. Které pořady jsou podle Vás v TV vhodné pro předškolní děti?	
8. Na co by se podle Vás nikdy předškolní děti neměly dívat?	

9. Kdo nebo co se Vám vybaví pod pojmem „akční hrdina“?	
10. Myslíte si, že mají mít předškolní děti svého akčního hrdinu? Pokud ano, kdo by to měl být?	
11. Napodobují děti ve vaší MŠ nějaké akčního hrdinu? Jakého?	
12. Používají vaše děti známá slova nebo věty akčních hrdinů? Jaké?	
13. Myslíte si, že existuje souvislost mezi nadměrným sledováním TV (videa, DVD) a agresivitou dětí?	ano / ne
14. Myslíte si, že televizní vzory mohou nějakým způsobem ovlivnit předškolní děti? Jak?	ano / ne

Místo pro Vaše případné poznámky:

DOTAZNÍK PRO RODIČE PŘEDŠKOLNÍCH DĚTÍ

Prosím vyplňte pravdivě níže uvedené otázky, budou použity anonymně ke zpracování bakalářské práce „Filmový akční hrdina v životě předškolního dítěte“.

Správnou odpověď zaškrtněte, doplňte vlastní odpověď, případně i další komentář k otázce.

Děkuji za spolupráci.

Eva Šiklová

studentka učitelství pro mateřské školy

Jste: muž / žena

Váš věk: _____

OTÁZKY

ODPOVĚDI

1. Díváte se společně s vašimi dětmi na televizi (video, DVD)?	ano / ne
2. Povídat si s dětmi o tom, co jste v televizi (video, DVD) viděli?	ano / ne
3. Kolik času denně stráví vaše rodina u TV?	Vy: Vaše děti:
4. Kolik hodin denně by podle Vás mělo strávit předškolní dítě (3- 6 let) u TV (video, DVD)?	
5. Které pořady jsou podle Vás v TV vhodné pro předškolní děti?	
6. Na co by se podle Vás nikdy předškolní děti neměly v TV dívat?	
7. Co vaše děti nejraději sledují v TV (video, DVD)?	
8. Kdo nebo co se Vám vybaví pod pojmem „akční hrdina“?	
9. Kdo je oblíbeným akčním hrdinou vašich dětí?	

10. Myslíte si, že mají mít předškolní děti svého akčního hrdinu? Pokud ano, kdo by to měl být?	
11. Napodobují vaše děti nějaké akčního hrdinu? Jakého?	
12. Používají vaše děti známá slova nebo věty akčních hrdinů? Jaké?	
13. Myslíte si, že existuje souvislost mezi nadměrným sledováním TV (video, DVD) a agresivitou dětí?	ano / ne
14. Myslíte si, že televizní vzory mohou nějakým způsobem ovlivnit předškolní děti? Jak?	ano / ne

Místo pro Vaše případné poznámky:

OTÁZKY PRO DĚTI

Věk: _____

Pohlaví: dívka / chlapec

- 1) Na co se v TV nejraději díváš?
- 2) Která postava se Ti nejvíce líbí? Proč?
- 3) Je něco, co se Ti v TV nelíbí? Proč?
- 4) Hraješ si na někoho z televize?
- 5) Díváš se na filmy, kde se hodně střílí a vše tam vybuchuje, líbí se Ti?
- 6) Máš raději filmy nebo pohádky?
- 7) Kdo by měl ve filmu vyhrát dobro nebo zlo?
- 8) S kým se díváš na televizi? (sám, s rodiči, sourozenci)
- 9) Povídate si doma o tom co jste v TV viděly?
- 10) Víš, kdo je na obrázku?

Který obrázek se Ti víc líbí?

A) klidný

B) bojující

